Toimialaraporttien laatu- ja hyödynnettävyystutkimus 2013

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja
Konserni
30/2013

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

ELINA KORHONEN

Toimialaraporttien laatu- ja hyödynnettävyystutkimus 2013

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja
Konserni
30/2013

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja Konserni 30/2013
Arbets- och näringsministeriets publikationer Koncernen 30/2013
MEE Publications Concern 30/2013

Tekijät | Författare | Authors

Elina Korhonen

Julkaisuaika | Publiceringstid | Date

Marraskuu 2013

Toimeksiantaja(t) | Uppdragsgivare | Commissioned by

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet
Ministry of Employment and the Economy

**Toimielimen asettamispäivä |
Organets tillsättningsdatum | Date of appointment**

Julkaisun nimi | Titel | Title

Toimialaraporttien laatu- ja hyödynnettävyystutkimus 2013

Tiivistelmä | Referat | Abstract

Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa työ- ja elinkeinoministeriön Toimialapalvelun ja sen yhteistyökumppanien julkaisemien toimialaraporttien kansainvälistymiskatsausten ja innovaatiomaiseman sekä toimialaraporttien viimeaikaisten kehittämiskohteiden hyödynnettävyyttä kaikissa merkittävissä käyttäjäryhmissä. Pääpaino kohdistui pk-yrityksiin, joiden tarpeisiin toimialaraportteja ja niiden osa-alueita ensisijaisesti kehitetään. Lisäksi tutkimuksen tavoitteena oli selvittää toimialaraporttien ja niihin nivoutuneiden palveluiden jatkokehityksessä tarjoamalla kehitysehdotuksia ja suosituksia laajassa Internet-kyselyssä (N=244) saatuihin tuloksiin perustuen.

Tulokset osoittavat, että kansainvälistymiskatsausten sekä toimialaraporttien sisällön koettu hyödyllisyys on pysynyt yleisesti hyvällä tasolla ka. 8,00 viimeisen neljän vuoden aikana. Toimialaraportteja ja sen osa-alueita pystytään hyödyntämään monessa eri toiminnan osa-alueessa käyttäjäryhmästä riippuen. Kansainvälistymiskatsauksia hyödynnettiin yritysten osalta pääosin strategisessa suunnittelussa, myynnissä ja markkinoinnissa sekä kehittämishankkeissa. Raporttien käyttömäärä on nykyisin noin 16 000 latausta/kuukausi. Käyttö on lähes kolminkertaistunut raporttien tultua vapaasti saatavaksi ilman rekisteröitymistä vuoden 2012 lokakuusta lähtien. Varsinkin kansainvälistymiskatsausten hyödynnettävyys on lisääntynyt paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti toimivien yritysten keskuudessa. Lisäksi Puutuoteteollisuuden toimialaraportissa (2012) pilottina esiintyvän innovaatiomaiseman on lisännyt raporttien käyttöä ja hyödynnettävyyttä. Tulosten perusteella innovaatiomaisema on tarjonnut patentti- ja julkaisutarkastelulla uusia havaintoja käyttäjille, mutta tiedon hyödynnettävyydessä olisi jatkossa kehittämisen varaa.

Tutkimustuloksiin pohjautuen raportissa on hahmoitettu kansainvälistymiskatsausten, innovaatiomaiseman ja yleisesti toimialaraporttien jatkokehittämistarpeita sekä niiden perusteella pyritty tarjoamaan konkreettisia kehitysehdotuksia. Kehitysehdotuksissa on huomioitu tutkimustulosten lisäksi asiakkaiden esittämät toivomukset ja tarpeet.

TEM:n yhdyshenkilö: Tieto-osasto/Toimialapalvelu/Esa Tikkanen, s-posti: esa.tikkanen(at)tem.fi, puh. 0500 405459

Asiasanat | Nyckelord | Key words

Toimialaraportit, kansainvälistymiskatsaukset, innovaatiomaisema, Toimialapalvelu, hyödynnettävyys, tutkimusraportti

Painettu julkaisu | Inbunden publikation | Printed publication

ISSN 1797-3554 **ISBN** 978-952-227-798-5

Verkkojulkaisu | Nätpublikation | Web publication

ISSN 1797-3562 **ISBN** 978-952-227-799-2

Kokonaissivumäärä | Sidoantal | Pages

62

Kieli | Språk | Language

Suomi, Finska, Finnish

Hinta | Pris | Price

18 €

Julkaisija | Utgivare | Published by

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet
Ministry of Employment and the Economy

Kustantaja | Förläggare | Sold by

Edita Publishing Oy / Ab / Ltd

Esipuhe

Työ- ja elinkeinoministeriön Toimialapalvelun tehtävänä on pk-sektoriin keskittyvän toimialatiedon ja sen hyödynnettävyyden lisääminen muun muassa ELY-keskuksissa sekä pk-yrityksissä ja näiden eri sidosryhmissä. Tätä toimialatietoa lisätään erityisesti toimialaraporteilla, joita on julkaistu yhteistyössä ELY-keskusten, opetus- ja kulttuuriministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, Finpron, VTT:n, Tekesin sekä Matkailun edistämiskeskuksen kanssa. Julkaisujen laatimisesta vastaavat toimialapäälliköt pääosin eri ELY-keskuksista.

Toimialaraportteja kehitetään jatkuvasti vastaamaan entistä paremmin käyttäjiensä tarpeita. Asiakaslähtöisessä kehitystyössä on pyritty systemaattisesti kartoittamaan käyttäjien laatu- ja hyödynnettävyysarvioita ja määrittämään tuotteen kehittämistarpeet tältä pohjalta. Edellisen kerran toimialaraporttien käyttöä on tutkittu vuonna 2009. Sittemmin raportteja on jälleen uudistettu ja niiden käyttö ja latausmäärät ovat kasvaneet raporttien tultua vapaasti saatavaksi, ilman käyttäjätunnuksia.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää toimialaraporttien kansainvälistymiskatsausten ja innovaatiomaiseman hyödynnettävyys sekä määrittää toimialaraporttien nykyinen laatutaso ja kokonaiskehittämistarve kaikkien merkittävien käyttäjäryhmien osalta, painopisteen ollessa pk-yritysten antamassa palautteessa. Tutkimuksen tulokset perustuvat laajassa kyselytutkimuksessa ilmaistuun palautteeseen.

Kerätty tutkimustieto eri käyttäjäryhmien mielipiteistä ja kokemuksista on arvokasta tuotteen ja siihen liittyvien palveluiden jatkokehityksen kannalta. Erityisesti se auttaa suunnittelemaan ja toteuttamaan niitä muutoksia, joiden avulla kansainvälistymiskatsauksista, innovaatiomaisemasta sekä toimialaraporteista ja toimialaraportteihin liitetyistä toiminnoista pystytään rakentamaan entistäkin paremmin suomalaista pk-sektorin yritystoimintaa tukeva informaatiopalvelu. Tutkimusraportissa saatujen tulosten pohjalta esitetään kehitysehdotuksia kansainvälistymiskatsauksiin, innovaatiomaisemaan ja toimialaraportin viimeaikaisiin kehittämiskohteisiin liittyen.

Tutkimuksen on laatinut yliopistoharjoittelija Elina Korhonen Helsingin yliopistosta. Työn ohjaajana on toiminut kehittämispäällikkö Esa Tikkanen työ- ja elinkeinoministeriön tieto-osastolta.

Sisältö

Esipuhe 5

1 Johdanto 9

1.1 Tutkimuksen tausta 9

1.1.1 Toimialaraportit ja Toimialapalvelu 9

1.1.2 Aiemmat tutkimukset 11

1.1.3 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelma 11

1.1.4 Tutkimuksen toteutus 12

1.1.5 Tutkimusraportin rakenne 12

2 Käyttäjäryhmät ja vastaajien taustatiedot 14

2.1 Toimialaraportteihin tutustuminen 14

2.2 Toimialaraporttien käyttäjäryhmät 14

2.3 Vastaajien taustatiedot 15

2.3.1 Toiminnan keskeisin markkina-alue 15

2.3.2 Yritysten kokoluokat 16

3 Kansainvälistymiskatsausten hyödyllisyys ja hyödynnettävyys 18

3.1 Kansainvälistymiskatsauksiin tutustuminen 18

3.2 Koettu hyödyllisyys ja hyödynnettävyys 20

3.2.1 Hyödyllisyys toimiala- ja asiakasryhmäkohtaisesti 21

3.2.2 Hyödynnettävyys toiminnan eri osa-alueissa 23

3.3 Muutosehdotukset ja muut arvioinnin kohteet 24

3.3.1 Katsausten kielivalinta 24

3.3.2 Finpron toimeksiannot 25

3.3.3 Parannus- ja muutosehdotukset 25

4 Innovaatiomaiseman laatu ja hyödynnettävyys 26

4.1 Innovaatiomaiseman tunnettavuus 26

4.2 Koettu hyödyllisyys ja hyödynnettävyys 27

4.2.1 Osa-alueiden hyödyllisyys ja tarkastelujen tarpeellisuus 27

4.2.2 Patenttitiedon hyödynnettävyys 28

4.3 Muutosehdotukset ja muut arvioinnin kohteet 30

4.3.1 Katsauksen esiintymismuoto ja laajuus 30

4.3.2 Kuvatekstit ja linkitykset yrityksiin 30

4.3.3 Parannus- ja muutosehdotukset 31

5 Toimialaraporttien viimeaikaiset kehittämiskohteet ja niiden hyödyllisyys 32

5.1 Painettuna vai verkossa 32

5.2 Julkistamistilaisuuksien tallenteet 32

5.3 Vapaa saatavuus 33

5.4 Toimialaraporttien sisältö 35
5.5 Muutokset tarkasteltaviin toimialoihin 36
5.6 Muutosehdotukset ja muut arvioinnin kohteet 37
5.6.1 Toimialaraporttien suosittelu 37
5.6.2 Parannus- ja muutosehdotukset 37
6 Johtopäätökset ja kehitysehdotukset 40
6.1 Kansainvälistymiskatsausten kehittäminen 40
6.1.1 Kehittämisehdotukset kansainvälistymiskatsausten parempaan hyödynnettävyyteen 40
6.1.2 Finpron toimeksiannot 41
6.2 Innovaatiomaiseman jatkotoimenpiteet 41
6.2.1 Sähköisen version hyödyt 42
6.2.2 Sisällölliset kehittämisehdotukset 42
6.2.3 Esiintyminen tulevissa toimialaraporteissa 43
6.3 Toimialaraporttien muutosehdotukset 44
6.3.1 Toimialaraporttien verkkosovellukset 44
6.3.2 Tarkasteltavat toimialat 45
6.3.3 Toimialaraporttien sisältö 46
7 Yhteenveto 47
Liite 1 Kyselytutkimuksen tulokset 50

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen tausta

1.1.1 Toimialaraportit ja Toimialapalvelu

Työ- ja elinkeinoministeriön Toimialapalvelu on julkaissut toimialaraportteja vuodesta 1993 alkaen yhdessä yhteistyökumppaneidensa kanssa. 90-luvun puolivälissä käyttöönotetut erilliset toimialabarometrit yhdistettiin vuonna 2000 toimialaraportteihin muodostamaan yhä kattavamman ja yhtenäisemmän tietopaketin, jonka pääasiallinen tehtävä on tukea kilpailukykyisten suomalaisten pk-yritysten perustamista ja laajentumista, sekä toimia työ- ja elinkeinoministeriön rahoitushankkeiden parissa työskentelevien virkamiesten apuvälineenä. Vuoden 2012 lokakuusta lähtien raportit ovat olleet julkisesti vapaasti saatavilla Toimialapalvelun verkkosivujen kautta. Sitä ennen vuodesta 2005 lähtien raportit ovat olleet maksuttomia, mutta niiden lataaminen on vaatinut rekisteröitymistä Toimialapalvelun verkkosivuille.

Toimialaraportteja hyödyntävät ensisijaisesti pk-yritykset ja konsultit sekä sisäisistä asiakkaista alueelliset yritysneuvojat ELY-keskuksista ja TE-toimistoista. Julkaisujen kuukausittaiset latausmäärät toimialaraporttien verkkosivuilta olivat vuoden 2013 tammikuun ja maaliskuun välisenä aikana keskimäärin yli 16 000 kappaletta, mikä tarkoittaa reilua 500 raporttia vuorokausitasolla. Toimialaraportit julkaistaan yleensä kerran vuodessa, loppusyksystä.

Toimialapäälliköt vastaavat raporttien laatimisesta. He pyrkivät kokoamaan ja yhdistelemään eri tietolähteiden aineistoja ja omaa asiantuntemustaan kuvaamaan kyseisen toimialan nykytilannetta ja ennakoimaan tulevaisuuden kehityssuuntia. Aineistona hyödynnetään luotettavaa ja viimeistä saatavissa olevaa Tilastokeskuksen toimittamaa tilastotietokantaa sekä laajaa, noin 4000 pk-yritysten avainhenkilöhaastattelua käsittävää kvalitatiivista aineistoa. Näiden aineistojen lisäksi neljässä eri toimialaraportissa on mukana Finpron ja Matkailun edistämiskeskuksen kansainvälistymiskatsaukset sekä vuoden 2012 esiintyvässä Puutuoteteollisuuden toimialaraportissa liitteenä VTT:n innovaatiomaisema. Näistä osatekijöistä muokkaantuu lopullinen toimialaraportti, joka käsittelee muun muassa kyseisen toimialan rakennetta, markkinatilannetta, taloudellista tilaa, menestystekijöitä, ongelma-alueita, kehittämistarpeita, kansainvälistymistä ja tulevaisuuden näkymiä.

Syksyn 2012 julkaisusarjassa ilmestyi yhteensä 9 toimialaraporttia kahdeksalta päätoimialalta. Toimialaraporttisarjan alatoimialajaottelua muokataan vuosittain toimialakohtaisen päivitystarpeen mukaisesti.

- Elintarviketeollisuus
- Elektroniikka- ja sähköteollisuus
- Kaivosteollisuus

- Liike-elämän palvelut (Työnvälityspalvelut)
- Matkailu
- Puutalojen ja rakennuspuusepäntuotteiden valmistus
- Ohjelmistoala
- Sosiaali- ja terveyspalvelut
- Uusiutuva energia

Toimialapalvelun tietopalveluun kuuluu Toimialaraporttien lisäksi myös muita raportteja ja katsauksia kuten vuonna 2013 aloitettu Toimialojen näkymät -katsaus, Alueelliset kehitysnäkymät ja Rahoitusnäkemykset. Lisäksi Toimialapalvelu ylläpitää Toimiala Online- tilastotietopalvelua, joka tarjoaa ajankohtaista ja alueellista tietoa muun muassa yrityksistä, yritysten liiketoimintaympäristöstä sekä talouden ja työllisyystilanteen kehityksestä. Toimialapalvelun Internet -sivuilta löytyy edellä mainittujen vapaasti saatavilla olevien raporttien ja palveluiden lisäksi seminaarien ja toimialaraporttien julkistamistilaisuuksien esitykset. Toimialapalvelua tullaan jatkuvasti kehittämään ja parantamaan vastaamaan asiakkaittensa tarpeita. Tästä syystä joka vuosi on laadittu Toimialapalveluiden eri osa-alueista kyselytutkimus ja siihen liittyvä raportti toiminnan kehittämismahdollisuuksien kartoittamiseksi.

Kuvassa 1 havainnollistetaan toimialaraporttien ja TEM Toimialapalvelun toimintakenttää ja sidosryhmäverkostoa.

Kuva 1. Toimialapalvelun ja toimialaraporttien sidosryhmäverkosto

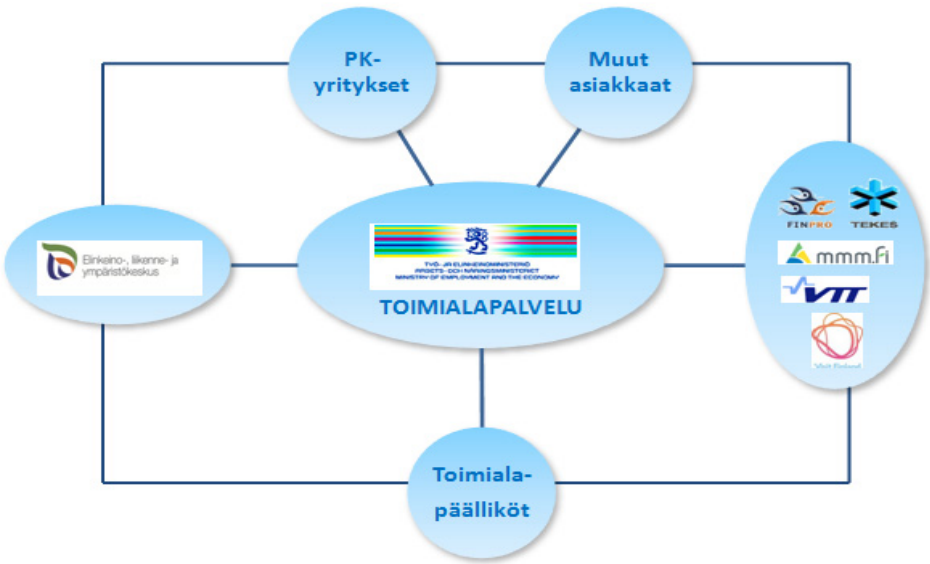

1.1.2 Aiemmat tutkimukset

Toimialaraporttien laatua ja hyödynnettävyyttä on pyritty mittaamaan tärkeimpien käyttäjäryhmiensä osalta säännöllisesti aina vuodesta 1994 lähtien, jolloin Anne Leinovaara toteutti ensimmäisen kartoituksen raporttien ulkoisten asiakkaiden laatunäkemyksistä. Tätä täydensivät vuoden 1997 (ulkoiset asiakkaat; Pauliina Kulla) ja 1998 (sisäiset asiakkaat; Mirella Lähteenmäki) tutkimukset.

2000-luvun puolella ELY-keskusten yritystutkijoiden toiminnan laadukkuudesta saatiin tutkimustuloksia Juho Paajasen toteuttaman selvityksen myötä, ja edelleen ulkoisten asiakkaiden osalta seuraavana vuonna Johanna Tarkiaisen vastaavan, hieman laajemman kartoituksen kautta. Vuonna 2006 Mikko Kaksonen laati toimialaraporttien laatu- ja hyödynnettävyystutkimuksen, jota Antti Nikander päivitti vuonna 2009. Lisäksi vuonna 2009 Reino Hjerppe laati arvion Toimialapalvelun ja Toimiala Onlinen tavoitteista, toiminnasta ja kehittämisestä.

Toimialaraporttien laadun ja hyödynnettävyyden tutkimisessa on siis pyritty järjestelmälliseen ja jatkuvaan seurantaan. Tämän vuoden tutkimuksessa käytetään vertailukohtana Mikko Kaksosen (2006) ja Antti Nikanderin (2009) toimialaraporttien laatu- ja hyödynnettävyystutkimuksien tuloksia sekä Reino Hjerpen (2009) arviota toiminnan kehittämisestä.

1.1.3 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelma

Tutkimuksen tavoitteena on mitata toimialaraporttien koettu hyödyllisyys ja hyödynnettävyys kansainvälistymiskatsauksien ja Puutuoteteollisuuden toimialaraportin innovaatiomaiseman osalta sekä tarkastella asiakkaiden mielipiteitä toimialaraporttien viimeaikaisista kehittämiskohteista. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa näiden osa-alueiden potentiaalinen kehittämistarve ja selvittää, mikä informaatio on asiakkaiden mielestä tarpeellista ja mikä ei. Tutkimus huomioi sekä sisäiset että ulkoiset asiakkaat. Tämä antaa mahdollisuuksia entistä suorempiin vertailuihin eri asiakassegmenttien, ts. käyttäjäryhmien, laatukokemusten välillä. Tutkimusongelmiksi voidaan muodostaa seuraavat kysymykset:

- Mikä on toimialaraportin kansainvälistymiskatsausten ja innovaatiomaiseman tämän hetkinen koettu hyödyllisyys?
- Miten eri asiakassegmentit näkevät edellä mainittujen osa-alueiden hyödynnettävyyden, ja miten ne palvelevat pk-yritysten tarpeita?
- Mikä on kansainvälistymiskatsausten hyödyllisyyteen ja hyödynnettävyyteen liittyvien kohtien kehitys vuoden 2009 tutkimustuloksiin nähden?
- Mitkä ovat suurimmat kehittämistarpeet tärkeimpien kohderyhmien osalta?
- Kuinka tarpeellisia toimialaraporttien viimeaikaiset kehittämiskohteet ovat asiakkaiden mielestä?
- Miten hyödyllisenä toimialaraporttien sisältö koetaan?

- Miten toimialaraporttien kansainvälistymiskatsauksia, innovaatiomaisemaa ja toimialaraporttien kehittämiskohteita tulisi kehittää vastaamaan asiakkaiden tarpeita?

Tämä tutkimusraportti pyrkii vastaamaan edellä oleviin kysymyksiin analysoimalla ja pohtimalla myös niiden taustalla olevia mahdollisia syitä ja vaikuttajia. Tutkimuksen tavoitteena on edesauttaa toimialaraporttien ja niihin sidottujen palveluiden asiakaslähtöistä kehitystyötä.

1.1.4 Tutkimuksen toteutus

Tutkimustiedon hankinnassa käytettiin laajaa Internet-pohjaista kyselytutkimusta, joka sisälsi noin 40 kysymystä toimialaraporttien kansainvälistymiskatsauksiin, Puutuoteteollisuuden toimialaraportin innovaatiomaisemaan sekä toimialaraporttien viimeisimpiin kehittämiskohteisiin liittyen. Lisäksi kyselyssä pyrittiin kartoittamaan Toimialapalvelua hyödyntävät asiakastyypit. Kyselylomake lähetettiin sähköisesti kaikille vuoden 2012 lopulla temtoimialapalvelu.fi–sivustolle rekisteröityneille käyttäjille, jotka olivat antaneet luvan sähköpostitse tapahtuvaan yhteydenottoon, sekä puutuoteteollisuuden yrityksille, joiden yhteystiedot tulivat Fonecta kohdistamispalvelun kautta. Vastaajien joukossa oli yrityksiä, konsultteja, oppilaitoksia ja opiskelijoita. Tämän lisäksi kysely lähetettiin sisäisille sidosryhmille kuten ELY-keskuksille, TE-toimistoille, VTT:n, Finpron ja Tekesin yhteyshenkilöille sekä maakuntaliiton edustajille. Lisäksi kyselystä oli avoin vastauslinkki Toimialapalvelun verkkosivuilla, jonka kautta kyselyyn saattoi vastata ilman kutsua.

Kyselyn vastausaika oli 12.6.2013–22.7.2013, jonka aikana vastaanotettiin yhteensä 244 täytettyä vastauslomaketta. Vastausmäärä on kohtuullinen ottaen huomioon, että kyseessä oli kesäloma-ajankohta. Kyselyyn vastaaminen oli mahdollista vain kerran henkilökohtaisen www-linkin kautta. Kyselykutsun saatteessa luvattiin vastauksien täydellinen luottamuksellisuus, joten kyselyyn vastanneet pysyvät anonyymeinä. Henkilötietonsa jättäneiden kesken arvottiin 50 euron arvoinen liikelahja.

Tulokset rekisteröityivät automaattisesti Digium Enterprise 3 -kyselyohjelmistoon, jossa niistä tehtiin suodatuksia, ristiintaulukointeja ja graafeja avustamaan analyysiä. Tutkimusraportin kaaviot räätälöitiin ulkoasultaan erikseen Microsoft Excelillä.

1.1.5 Tutkimusraportin rakenne

Raportti jakaantuu kaikkiaan seitsemään päälukuun. Johdannon jälkeen selvitetään tarkemmin tutkimuksen kohderyhmät ja vastaajien taustatiedot. Luvussa kolme käsitellään kansainvälistymiskatsauksien tunnettavuutta sekä nykyistä koettua hyödyllisyyttä ja hyödynnettävyyttä sekä toimiala- että asiakasryhmäkohtaisesti. Lisäksi analysoidaan syitä tulosten takana. Neljännessä luvussa tarkastellaan

Puutuoteteollisuuden toimialaraportin innovaatiomaiseman tunnettavuutta, hyödyllisyyttä ja hyödynnettävyyttä sekä selvitetään asiakkaiden mielipiteet innovaatiomaiseman sisällöstä raportin jatkokehitystä varten. Seuraavassa luvussa tarkastellaan yleisesti Toimialapalvelua ja toimialaraporttien kehittämiskohteita sekä niiden saamaa vastaanottoa asiakkaiden keskuudessa. Lisäksi arvioidaan toimialaraporttien sisällön koettu hyödyllisyys. Kuudennessa luvussa puolestaan esitetään johtopäätöksiä ja suosituksia kansainvälistymiskatsausten, innovaatiomaiseman sekä toimialaraporttien kehittämiseksi perustuen aikaisempaan keskusteluun tutkimustuloksista ja niihin vaikuttavista tekijöistä. Viimeinen luku vetää yhteen tutkimusraportin keskeisimmät tulokset ja kehitysehdotukset. Liitteenä esitetään tiivistetty kooste kaikista tutkimustuloksista.

2 Käyttäjäryhmät ja vastaajien taustatiedot

Tässä luvussa esitellään tutkimuksen käyttäjäryhmät ja käydään läpi tärkeimpien käyttäjäryhmien taustatiedot. Näitä tietoja tullaan vertailemaan vuoden 2006 ja 2009 vastaaviin tutkimustuloksiin ja merkittävät poikkeavuudet tuodaan esille tekstissä.

2.1 Toimialaraportteihin tutustuminen

Vastaajilta kysyttiin ennen varsinaisen kyselyn alkua olivatko he aikaisemmin tutustuneet toimialaraportteihin. Tällä tavalla pyrittiin karsimaan kyselystä pois ne, joille toimialaraportit eivät olleet entuudestaan tuttuja eivätkä he näin ollen pysty vastaamaan kansainvälistymiskatsauksia ja innovaatiomaisemaa koskeviin kysymyksiin. Kyselyn tarkoituksena oli tuoda myös lisää näkyvyyttä toimialaraporteille linkittämällä kyselyyn Toimialapalvelun verkkosivujen osoite, josta toimialaraporttien sähköiset versiot löytyvät.

Tuloksista ilmeni, että suurin osa (86 %) kyselylomakkeen täyttäneistä (n=244) oli tutustunut toimialaraportteihin. Vuoden 2009 kyselyssä vain 5 % vastaajista ei ollut lainkaan tutustunut toimialaraportteihin ja vain 10 % oli silmäillyt raporttia. Tästä voidaan päätellä, että suurimmalle osalle kyselyihin osallistuneista toimialaraportit olivat entuudestaan tuttuja.

2.2 Toimialaraporttien käyttäjäryhmät

Toimialaraporttien ulkoisista asiakkaista merkittävimmät käyttäjäryhmät ovat pk-yritykset sekä konsultit. Koska toimialaraportteja pyritään ensisijaisesti kehittämään vastaamaan paremmin suomalaisten pk-yritysten tarpeita, muodostavat pk-yritykset ensisijaisen kohderyhmän, johon tämäkin tutkimus painottuu. Myös oppilaitokset, oppilaat ja muut järjestöt kuuluvat raporttien ulkoisiin käyttäjiin.

Toisena tärkeänä käyttäjäryhmänä ovat sisäisten asiakkaiden puolelta ELY-keskukset ja niiden yritystutkijat ja -neuvojat, jotka omassa työssään hyödyntävät raportteja edesauttamaan alueellista yritystoimintaa. TE-toimistot, Finpro, VTT, Tekes, ministeriöt sekä maakuntaliitot ovat muita sisäisiä käyttäjäryhmiä. Kokonaisuudessaan toimialaraporttien käyttäjäkunta muodostuu seuraavista asiakastyypeistä:

- Pk-yritykset
- Konsultit ja yritysorganisaatiot
- ELY-keskukset
- TE-toimistot, Finpro, Tekes, VTT, ministeriöt, maakuntaliitot sekä muut sisäiset asiakkaat

- Oppilaitokset ja opiskelijat
- Yhteisöt, järjestöt, yksityishenkilöt ja muut ulkoiset asiakkaat

2.3 Vastaajien taustatiedot

Kyselyyn vastasi 137 ulkoista asiakasta (66 %), joista yrityksiä oli 34 kpl, konsultteja 62 kpl ja oppilaitoksia sekä opiskelijoita 19 kpl (kuva 2). Loput olivat lähinnä erilaisia järjestöjä ja yhteisöjä. Sisäisistä asiakkaista kyselylomake palautui 72 henkilöltä (34 %), joiden joukossa oli ELY-keskuksien yritystutkijoita ja johtotehtävissä toimivia 30 kpl, TE-toimistojen henkilöstöä 17 kpl ja muita sisäisiä asiakkaita 25 kpl.

Kuva 2. Vastaajien jakautuminen käyttäjäryhmittäin

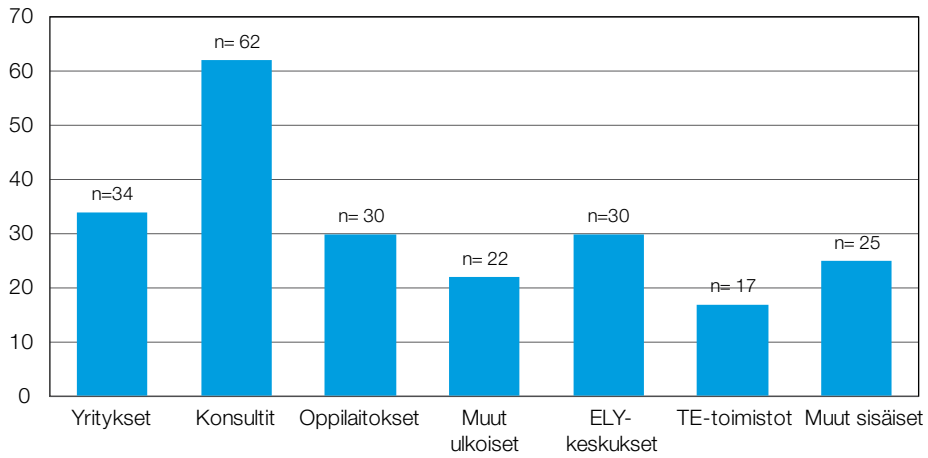

Tarkastellessa kyselyn kokonaisvastaajamäärää konsultit ja muut yritysorganisaatiot olivat kyselyssä ahkerin vastaajaryhmä kuten myös vuoden 2006 tehdyssä kyselyssä. Vuoden 2009 tuloksiin verrattuna oppilaitosten osuus vastaajamäärässä ei ollut tämän kyselyn osalta kovinkaan suuri. Huolimatta siitä, että yritysten osuus oli pienempi kuin edellisvuosina, on niiden painoarvo merkittävä kyselyn tuloksia tarkastellessa. Sisäisten asiakkaiden osalta ei ole merkittäviä muutoksia vastausmäärien suhteen tapahtunut.

2.3.1 Toiminnan keskeisin markkina-alue

Yrityksiltä, konsulteilta ja muilta ulkoisilta järjestöiltä kysyttiin heidän keskeisintä markkina-aluetta. Suurin osa (42 %) vastaajista ilmoitti markkina-alueekseen alueellisen eli liiketoiminta tapahtuu kotimaassa tietyn alueen sisällä. Toiseksi eniten vastaajista (35 %) sanoi harjoittavansa toimintaansa valtakunnallisesti kotimaan sisällä ja vain 14 % vastaajista sanoi toimivansa kansainvälisillä markkinoilla. Kuten

kuvasta 3 voidaan huomata yrityksistä merkittävä osa (44 %) harjoittaa toimintaansa valtakunnallisesti ja jopa 26 % kansainvälisesti. Vain 3 % yrityksistä toimii paikallisesti. Tuloksia voidaan tarkastella siten, että sekä alueellisesti, paikallisesti että valtakunnallisesti toimivilla yrityksillä, konsulteilla ja järjestöillä, voi olla potentiaalia kansainvälisille markkinoille. Tästä syystä heillä on painoarvoa arvioitaessa kansainvälistymiskatsausten hyödyllisyyttä. Vuoden 2009 tuloksiin verrattaessa markkina-alueen jakauma ei poikkea erityisemmin saaduista tuloksista.

2.3.2 Yritysten kokoluokat

Suurin osa kyselyyn vastanneista yrityksistä (32 %) ilmoitti toimivansa 1-5 hengen mikroyrityksissä ja toisiksi eniten (29 %) sanoi työskentelevänsä 11–50 hengen yrityksissä (kuva 4). Puolestaan kolmasosa kertoi toimivansa suuremmassa kuin 50 hengen yritysorganisaatiossa. Tästä voidaan päätellä, että yrityksistä pk-yritykset ovat toimialaraporttien pääasiallinen käyttäjäryhmä. Muut ulkoiset asiakkaat mukailevat jakaumaa.

Kyselyssä alueellisesti toimivista yrityksistä kolmasosa (32 %) on 11–50 hengen yrityksiä kun taas kansainväliset yritykset ovat pääasiassa (42 %) mikroyrityksiä. Jos tuloksia vertaa vuoden 2009 tutkimuksen tuloksiin voidaan todeta, että vastaajat ovat tässä tutkimuksessa alueellisempia, mutta samalla 1-5 hengen yritysten määrä on pysynyt suhteellisen samalla tasolla. Vuoden 2006 tutkimuksessa suurin osa vastaajista ilmoitti toimivansa valtakunnallisesti ja pääasiassa 11–50 hengen yrityksissä. Kansainvälisesti toimivien yritysten prosentuaalinen osuus tämän vuoden sekä vuoden 2006 ja 2009 tutkimuksissa pysyy välillä 12 ja 19.

Kuva 3. Yritysten toiminnan laajuus

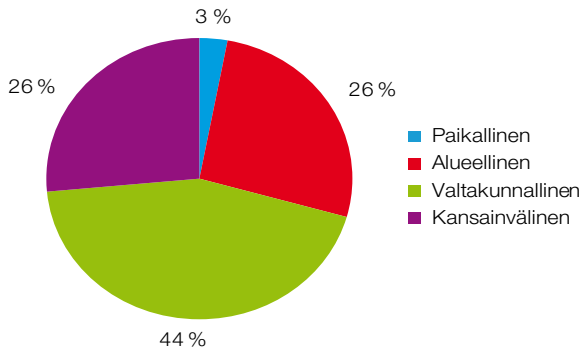

Kuva 4. Henkilöstön lukumäärä

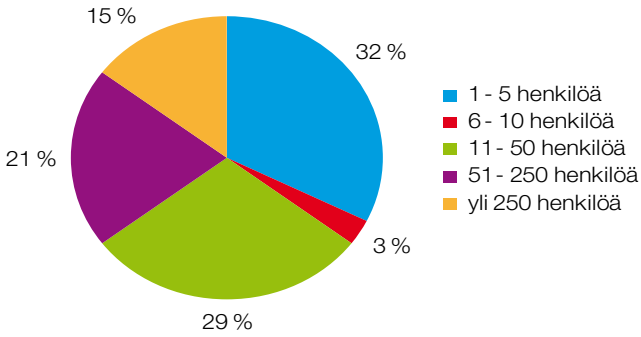

3 Kansainvälistymiskatsausten hyödyllisyys ja hyödynnettävyys

Kolmas luku tarkastelee toimialaraporttien kansainvälistymiskatsausten hyödyllisyyttä ja hyödynnettävyyttä sekä tärkeimpien asiakassegmenttien että eri toimialaraporttien osalta. Tutkimuksessa otetaan huomioon vuodesta 2009 lähtien ilmestyneiden Finpron sekä MEKin kansainvälistymiskatsaukset. Tutkimuksen pääasiallinen paino on Finpron kansainvälistymiskatsauksien tunnettavuudessa ja asiakkaiden antamassa palautteessa, joiden avulla pyritään kehittämään kansainvälistymiskatsausten sisältöä jatkossa. Kuten edellisessä luvussa myös tässä tuloksia verrataan vuoden 2009 tehdyn tutkimuksen tuloksiin.

3.1 Kansainvälistymiskatsauksiin tutustuminen

Kaikista vastaajista (n=209) noin puolet oli tutustunut kansainvälistymiskatsauksiin. Tuloksista ilmenee, että tutustuneista suurin osa (65 %) koostui ulkoisista asiakkaista, joista 50 % oli konsultteja, 21 % yrityksiä, 18 % oppilaitoksia ja 12 % muita ulkoisia asiakkaita. Sisäisistä asiakkaista merkittävin osa oli ELY-keskuksista (47 %) ja TE-toimistoista (16 %). Tarkastellessa tuloksia toimialakohtaisesti voidaan huomata, että suurin osa (35 %) kaikista vastanneista oli tutustunut Puutuoteteollisuuden toimialaraportin kansainvälistymiskatsaukseen ja vähiten (13 %) Kaivosteollisuuden kansainvälistymiskatsaukseen. Vuoden 2009 tutkimustuloksiin verraten vuoden 2008 julkaistujen kansainvälistymiskatsausten osalta suurin osa vastanneista oli tutustunut Matkailun yleisosan, Elintarviketeollisuuden ja Puutuoteteollisuuden toimialaraporttien kansainvälistymiskatsauksiin. Ero tämän ja vuoden 2009 tutkimustuloksissa voi johtua siitä, että uusimmat kansainvälistymiskatsaukset ilmestyivät vuoden 2012 Puutuoteteollisuuden, Elektroniikka- ja sähkötuoteteollisuuden, Elintarviketeollisuuden ja Matkailun toimialaraporteissa.

Kun toimialakohtaisia tuloksia tarkastellaan asiakkuusmuotojen perusteella, tulokset noudattavat yleistä jakaumaa (kuva 5). 31 % ulkoisista ja 41 % sisäisistä käyttäjistä oli perehtynyt Puutuoteteollisuuden kansainvälistymiskatsaukseen. Vastaavasti vuoden 2009 tutkimuksessa Puutuoteteollisuuden katsaukseen (2008) oli tutustunut 26 % ulkoisista ja 31 % sisäisistä asiakkaista. Tilastojen mukaan vastaajien perehtyneisyys Puutuoteteollisuuden kansainvälistymiskatsaukseen oli kasvanut noin 10 prosenttiyksikköä. Tästä voidaan päätellä, että Puutuoteteollisuuden kansainvälistymiskatsausten käyttö on pysynyt suhteellisen korkealla. Vastaavasti Matkailun ja Elintarviketeollisuuden katsausten perehtyneisyys oli laskenut yli 10 prosenttiyksikköä. Merkittäviä eroja tärkeimpien asiakassegmenttien kuten yritysten, konsulttien, ELY-keskusten ja TE-toimistojen välillä ei ollut.

Kuva 5. Kyselyn vastaajajoukon kansainvälistymiskatsausten tutustumisen vertailua

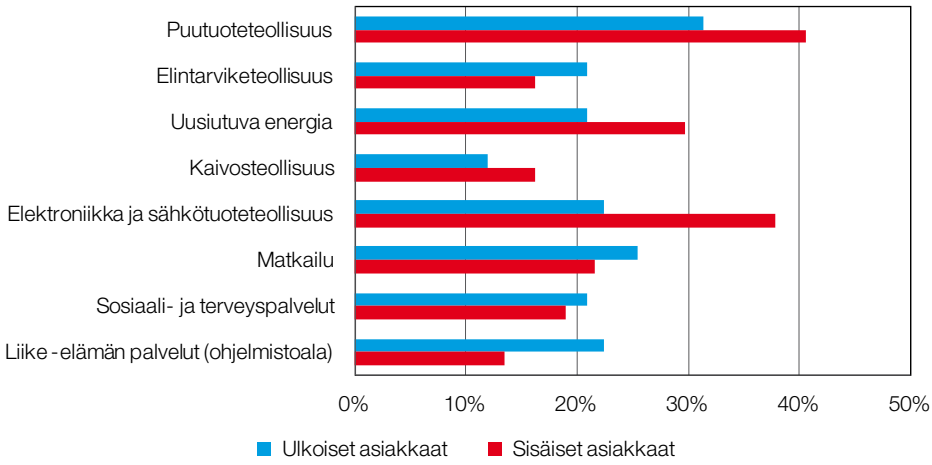

Kyselyssä vastaajien oli mahdollista valita yhden sijasta myös useampi toimialaraportti, joiden kansainvälistymiskatsauksiin oli tutustunut. Suodattamalla tuloksista pelkästään Elintarviketeollisuuden, Puutuoteteollisuuden ja Liike-elämän palveluiden kansainvälistymiskatsauksiin tutustuneet, voidaan huomata päällekkäisyyksiä muiden toimialaraporttien katsausten kanssa.

Kuten kuvasta 6 voidaan huomata, Elintarviketeollisuuden toimialaraportin kansainvälistymiskatsauksiin tutustuneista puolet oli tutustunut myös Matkailun yleisosan (30 %) sekä Sosiaali- ja terveyspalveluiden (25 %) katsauksiin. Puolestaan ne, jotka olivat tutustuneet Puutuoteteollisuuden katsaukseen olivat tutustuneet myös Uusiutuvan energian (31 %) sekä Elektroniikka- ja sähköteollisuuden (25 %) kansainvälistymiskatsauksiin. Pääasiassa yli puolet Liike-elämän palveluiden katsauksiin tutustuneista oli käynyt läpi Elektroniikka- ja sähköteollisuuden (40 %) sekä Uusiutuvan energian (25 %) katsaukset.

Päällekkäisyydet toimialojen kansainvälistymiskatsausten välillä voidaan olettaa johtuvan mielenkiinnon lisäksi toimialojen limittyneisyydestä sekä tiedontarpeesta liiketoimintamahdollisuuksien laajentamisesta muille toimialoille kansainvälisen kilpailukyvyn kasvattamiseksi.

Kuva 6. Usean toimialan kansainvälistymiskatsauksen tutustumisen vertailua

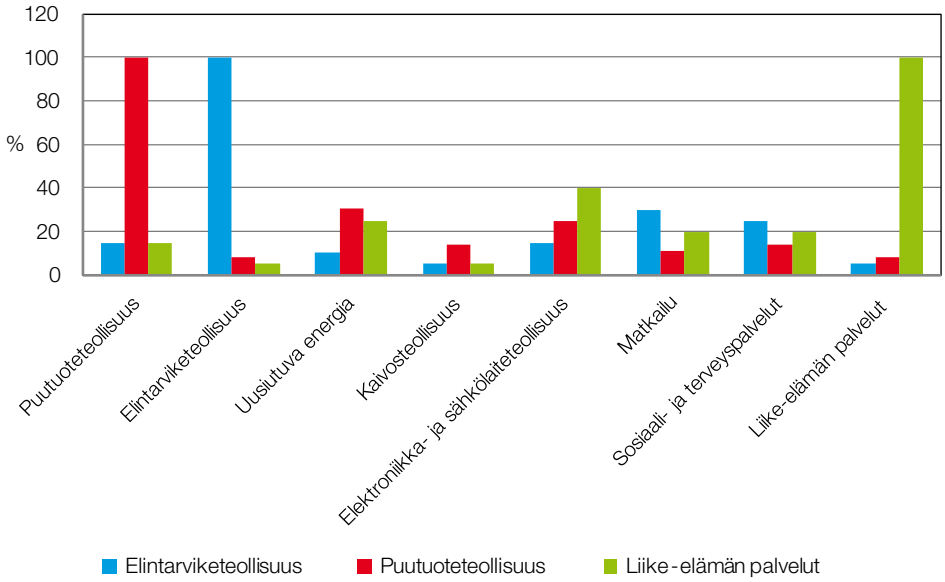

3.2 Koettu hyödyllisyys ja hyödynnettävyys

Kun vastaajilta kysyttiin, kuinka hyödyllisenä he kokevat kansainvälistymiskatsaukset omalla kohdallaan, saatiin kaikkien vastaajien kesken keskiarvosanaksi 8,00, jota voidaan pitää hyvänä kouluarvosana-asteikolla mitattuna. Pääkäyttäjäryhmistä ELY-keskukset arvostivat kansainvälistymiskatsausta korkeimmalle (8,17). ELY-keskusten jälkeen konsultit arvioivat kansainvälistymiskatsausten hyödyllisyydeksi 8,12. Yrityksillä vastaava tulos oli 8,07. Tulokset kaikkien vastanneiden ja yritysten kesken on esitetty kuvassa 7.

Kysyttäessä puolestaan vastaajilta minkä arvosanan he antaisivat toimialaraporteille, jotka sisältävät kansainvälistymiskatsauksen, keskiarvosana oli kaikkien vastanneiden osalta kansainvälistymiskatsausten hyödyllisyyteen verrattuna noin kymmenyksen korkeampi (8,13). Yrityksillä vastaava tulos pysyi hyödyllisyyden kanssa samana eli 8,07. Muissa asiakasryhmissä keskiarvosana oli keskimäärin muutaman kymmenyksen parempi.

Tuloksista voidaan päätellä, että toimialaraporttien kansainvälistymiskatsauksiin tutustuneet käyttäjät ovat yleisesti ottaen tyytyväisiä katsauksiin ja kokevat niiden olevan hyödyllisiä. Tätä johtopäätöstä vahvistaa myös se, että miltei kaikki (94 %) vastanneista olivat valmiita suosittelemaan kansainvälistymiskatsauksia muille (kuva 8). Vastaava tulos vuoden 2009 tutkimuksessa oli yhden prosenttiyksikön alempi (93 %).

Seuraavaksi tarkastellaan lähemmin toimiala- ja asiakasryhmäkohtaisia tuloksia kansainvälistymiskatsausten hyödyllisyydestä sekä vertaillaan näitä tuloksia vuoden 2009 kyselytutkimuksen tuloksiin. Lisäksi selvitetään kansainvälistymiskatsauksen hyödynnettävyyttä tärkeimpien asiakasryhmien toiminnan eri osa-alueissa.

Kuva 7. Kansainvälistymiskatsausten koettu hyödyllisyys

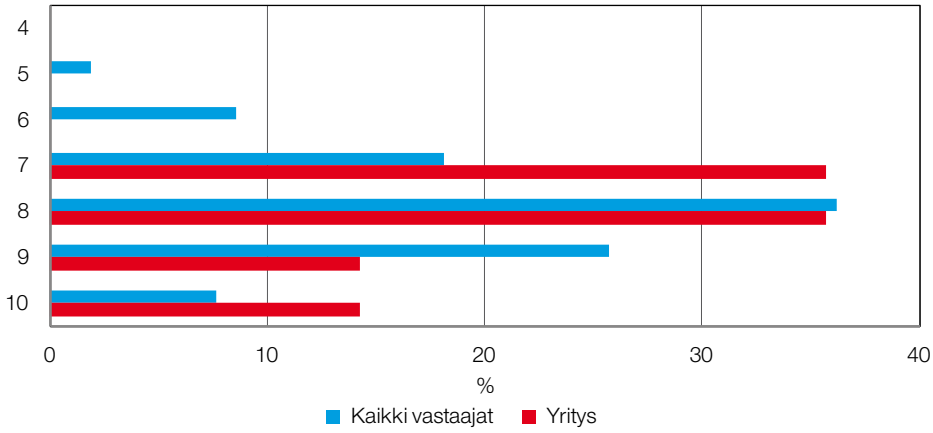

Kuva 8. Kansainvälistymiskatsauksien suositeltavuus

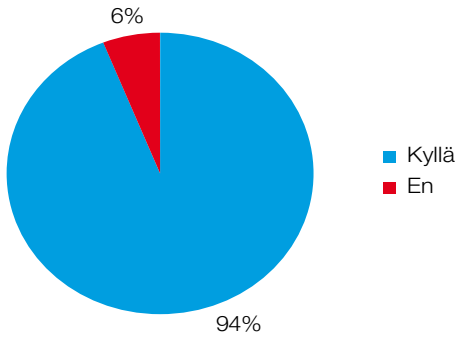

3.2.1 Hyödyllisyys toimiala- ja asiakasryhmäkohtaisesti

Kaikkien toimialojen kansainvälistymiskatsaukset koettiin vähintään melko hyödyllisiksi keskiarvon vaihdellessa toimialoittain 7,72–8,26. Erityisesti Elintarviketeollisuuden kansainvälistymiskatsauksiin tutustuneet arvioivat katsausten hyödyllisyyden korkeimmalle keskiarvosanalla 8,26. Lisäksi yli 8 keskiarvosanan antoivat Sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä Matkailun kansainvälistymiskatsauksiin tutustuneet käyttäjät. Vastaajat, jotka olivat perehtyneet Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden

kansainvälistymiskatsaukseen arvioivat kansainvälistymiskatsauksien hyödyllisyydeksi vain 7,72 keskiarvosanan pysyen kuitenkin kolmen kymmenyksen alle keskiarvosanan 8.

Tärkeimpien asiakasryhmien, kuten yritysten, konsulttien, ELY-keskusten ja TE-toimistojen, osalta kansainvälistymiskatsausten hyödyllisyyden keskiarvo liikkui välillä 7,60 ja 8,17. Kansainvälistymiskatsausten hyödyllisyydestä eniten vakuuttuneita olivat ELY-keskukset (8,17) ja konsultit (8,12). Saatujen keskiarvolukemien mukaan TE-keskukset eivät kokeneet katsauksia yhtä hyödyllisiksi (7,60). Pk-yritysten (n=6) keskiarvo kansainvälistymiskatsausten hyödyllisyydestä oli kuusi kymmenystä alempi (7,50) muista yrityksistä poiketen. Kuten Hjerppe vuoden 2009 selvitystyössään totesi, kansainvälistymiskatsausten ongelmana on se, ettei niiden avulla ylitetä pk-yritysten kansainvälistymiskynnystä. Vaikka kyselyssä pk-yritysten vastaajajoukko oli pieni, on asia otettava huomioon kansainvälistymiskatsausten kehitysehdotuksia pohtiessa (luku 6.1).

Yhteenvetona kuten toimialakohtaiset tulokset myös asiakasryhmäkohtaiset tulokset kansainvälistymiskatsausten hyödyllisyydestä pysyivät pari kymmenystä keskiarvosanan 8 ylä- ja alapuolella.

Tulokset kansainvälistymiskatsausten hyödyllisyydestä eivät poikkea suuresti vuonna 2009 tehdyn tutkimuksen tuloksista. Nikanderin tekemässä tutkimuksessa kansainvälistymiskatsaukset oli listattu vuoden 2006 jälkeen tehdyistä toimialaraportin uudistuksista neljänneksi hyödyllisemmäksi arvosanalla 8,1. Vuoden 2009 tehdyssä kyselyssä selvisi, että kansainvälisesti toimivat yritykset arvostivat kansainvälistymiskatsauksia muita yrityksiä enemmän. Tässä tutkimuksessa tulos oli kuitenkin päinvastainen. Kyselyyn vastanneet kansainväliset yritykset (n=6) antoivat katsauksille arvosanaksi 7,67 kun taas paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti toimivat yritykset (n=8) antoivat katsauksille arvosanaksi 8,38 eli jopa 7 kymmenystä korkeamman arvosanan. Kuten kuvasta 9 voi nähdä, yksi neljäsosa vastanneista ”ei kansainvälisistä”- yrityksistä antoi kansainvälistymiskatsausten hyödyllisyydestä arvosanan 10, kun taas yksikään kansainvälisistä yrityksistä ei antanut yhtä korkeaa arvosanaa. Tästä voidaan päätellä, että jo kansainvälisillä markkinoilla toimivat yritykset eivät koe kansainvälistymiskatsauksia yhtä hyödyllisiksi kuin kotimaan sisällä toimivat yritykset, jotka mahdollisesti haluaisivat laajentaa toimintaansa ulkomaille.

Tämän kyselyn tulosten perusteella vuoden 2009 tutkimuksen suuri huolenaihe kansainvälistymiskatsauksen riittämättömyydestä vain kotimaassa toimiville yrityksille on joltain osin muuttunut tarkoituksenmukaisempaan suuntaan. Lisäksi hyvä arvosana kansainvälistymiskatsausten hyödyllisyydestä voi selittyä sillä, että aikaisemmin kansainvälistymiskatsaukset hyödyllisiksi kokeneet asiakkaat ovat jatkossakin käyttäneet katsausten tarjoamaa tietoa hyödyksi.

Kuva 9. Kansainvälistymiskatsausten koettu hyödyllisyys yritysten toiminta-alueen mukaan

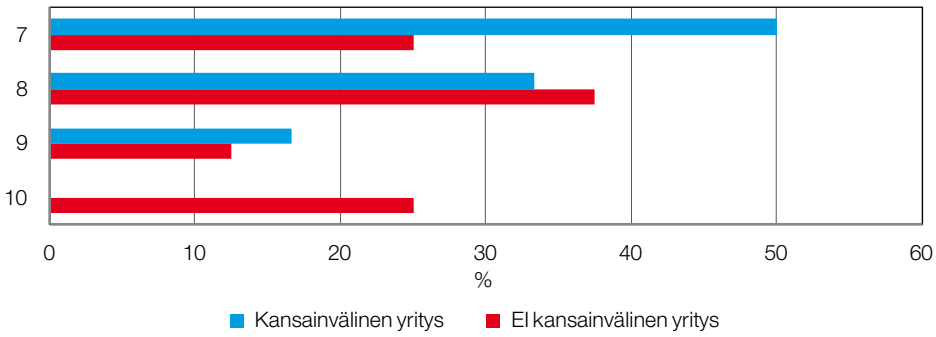

3.2.2 Hyödynnettävyys toiminnan eri osa-alueissa

Kysyttäessä vastaajilta, missä tehtävissä he erityisesti hyödynsivät kansainvälistymiskatsauksia, saatiin ulkoisten asiakkaiden kohdalla (kuva 10) selville, että 53 % käytti niitä kehittämishankkeissa ja 41 % strategisessa suunnittelussa. Yleisiä osa-alueita olivat myös kansainvälistymisen aloittaminen (35 %), asiakasneuvonta (30 %), kansainvälisen toiminnan laajentaminen (27 %) sekä myynti ja markkinointi (27 %). Lisäksi 8 % ulkoisista asiakkaista käytti kansainvälistymiskatsauksista saatua informaatiota hyväkseen muun muassa itsensä kouluttautumisessa, tiedon analysoinnissa, kansainvälisen kilpailutilanteen selvittämisessä ja opetusmateriaalina. Tämä osaltaan kertoo siitä, että kansainvälistymiskatsauksia voidaan käyttää vaihtelevasti eri työtehtävissä. Verrattaessa saatuja tuloksia vuonna 2009 tutkimuksen tuloksiin voidaan todeta, että jo silloin katsauksia hyödynnettiin vaihtelevasti eri toiminnan osa-alueissa. Vuonna 2009 yleisimpiä osa-alueita ulkoisten asiakkaiden näkökulmasta olivat kehittämishankkeet, strateginen suunnittelu, kansainvälistymisen aloittaminen, myynti ja markkinointi ja kansainvälisen toiminnan laajentaminen. Ainoastaan asiakasneuvonta oli vuonna 2009 listauksessa vasta kolmanneksi viimeisellä sijalla.

Yritysten osalta tulokset poikkeavat hieman ulkoisten asiakkaiden tuloksista. Yritykset hyödynsivät katsauksia erityisesti strategisessa suunnittelussa (62 %) sekä markkinoinnissa ja myynnissä (54 %). Lisäksi kehittämishankkeet (46 %), kansainvälistymisen laajeneminen (31 %) ja kansainvälistymisen aloittaminen (23 %) saivat suurta kannatusta. Kuten vuoden 2009 tuloksissa myös yritysten kohdalla kansainvälistymiskatsauksia hyödynnettiin asiakasneuvonnassa (8 %) vähänlaisesti. Lisäksi katsauksien hyödynnettävyys rahoitus- ja sijoituspäätösten sekä investointien osalta oli olematon, kun taas vuoden 2009 tutkimuksessa kummankin toiminnan osa-alueen kannatus oli miltei neljänneksen.

Sisäisistä asiakkaista, mukaan lukien ELY-keskukset ja TE-toimistot, suurin osa hyödynsi kansainvälistymiskatsauksia asiakasneuvonnassa (43 %) sekä kehittämishankkeissa (37 %), mikä on taas päinvastainen tulos yritysten tuloksiin verrattuna.

Kuva 10. Kansainvälistymiskatsauksen hyödynnettävyys toiminnan eri osa-alueissa

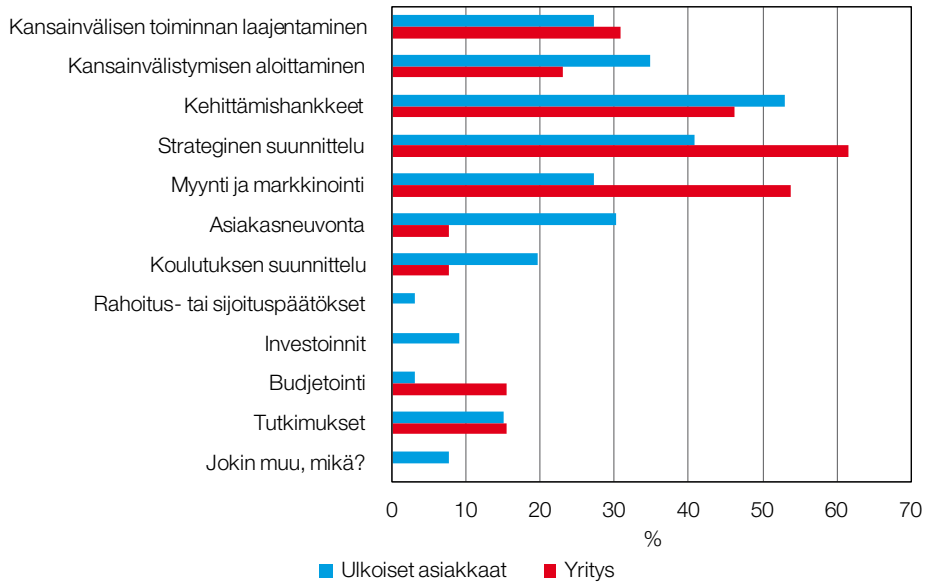

3.3 Muutosehdotukset ja muut arvioinnin kohteet

Kansainvälistymiskatsauksen osiossa kysyttiin katsauksen hyödyllisyyden sekä hyödynnettävyyden lisäksi vastaajien kommentteja ja mielipiteitä kansainvälistymiskatsauksista sekä muutosehdotuksia katsausten laadun parantamiseksi.

3.3.1 Katsausten kielivalinta

Aikaisemmin kansainvälistymiskatsaukset ovat ilmestyneet pääosin suomeksi ja osa englanniksi. Esimerkiksi Finpron vuoden 2012 Elintarviketeollisuuden kansainvälistymiskatsaus julkaistiin englanniksi. Kyselyssä asiakkailta tiedusteltiin onko suomenkielisille kansainvälistymiskatsauksille enää tarvetta. Ulkoisista asiakkaista puolet oli sitä mieltä, että löytyy tarvetta suomenkielisille katsauksille, 43 % oli englanninkielisien kansainvälistymiskatsauksien kannalla ja loput vastanneista ei osannut sanoa. Yritysten osalta vastaava jakauma oli 57 %, 43 % ja 0 %. Vuoden 2009 tutkimukseen verrattuna jakauma on pysynyt samana. Kuten tuloksista voi huomata, kannatusta molempiin kielivalintoihin löytyy miltei yhtä paljon.

3.3.2 Finpron toimeksiannot

Kansainvälistymiskatsausten hyödyllisyyden ja hyödynnettävyyden lisäksi kyselyssä selvitettiin oliko kansainvälistymiskatsausten yhteydessä tullut toimeksiantoja Finpron asiantuntijoiden suuntaan. Kansainvälistymiskatsauksista löytyy verkkosivu, josta kyseisen raportin kirjoittaneiden asiantuntijoiden yhteystiedot löytyvät. Tulokseksi saatiin, että kaikista vastanneista kolmetoista ja ulkoisista asiakkaista kuusi oli ottanut yhteyttä Finpron asiantuntijoihin raporttien kautta. Kysymykseen myönteisesti vastanneilta kysyttiin myös tarkemmin kehen ja missä tilanteessa yhteydenotto oli tapahtunut. Yhteydenotot liittyivät pääasiassa kansainvälistymiseen eri yhteyksissä kuten esimerkiksi vientihankkeisiin. Tulosten perusteella tulisi miettiä toimeksiantojen kasvattamiseksi asiantuntijoiden yhteystietojen suoria linkityksiä (hyperlinkkejä) raporttien sähköisissä versioissa. Tällöin yhteydenotto asiakkaan suunnalta olisi helpompaa ja mutkatonta. Asian tärkeyttä vahvistaa vuoden 2009 tutkimus, jossa todettiin raporttien yhteyshenkilöiden hyödyllisyys korkeaksi. Lisäksi Nikanderin tekemässä Toimialaraporttien laatu- ja hyödynnettävyystutkimuksessa (2009) hyperlinkkien käyttö toimialaraporttien sähköisessä versiossa sai hyvän vastaanoton arvosanalla 8,7.

3.3.3 Parannus- ja muutosehdotukset

Tutkimuksessa vastaajilta pyydettiin kommentteja kansainvälistymiskatsausten parannus- ja muutosehdotuksiin liittyen. Avoimia vastauksia tuli noin kymmenisen kappaletta, joista muutama kehitysidea on tässä listattuna:

- ”Esitysmuoto voisi olla parempi.”
- ”Kansainvälistymiskatsauksia saisi olla enemmän. Markkinat ehtivät muuttua toimialaraporttien julkaisutiheyden aikana.”
- ”Enemmän ulkomaista kilpailutilannetta, suomalaisten yritysten vahvojen toimialojen markkina-asema ja kilpailuetutarkastelua.”
- ”Trenditietoa maailmalta.”
- ”Kilpailuanalyysien kehittäminen kansainvälisellä tasolla (kilpailuetujen selvittämiseksi).”

Kiteytetysti parannusehdotukset asiakkaiden tarpeiden palvelemiseksi liittyvät katsausten osalta seuraaviin teemoihin: kansainvälisen kilpailu- ja markkinatilanteen esille nostaminen, suomalaisten toimialojen asemoituminen kansainvälisillä markkinoilla, raportin selkeämpi esitysmuoto ja tiedon ajankohtaisuus. Lisäksi kyselyssä toivottiin kansainvälistymiskatsausten leviämisestä useammalle toimialalle varsinkin ydintoimialoille ja nouseville aloille.

4 Innovaatiomaiseman laatu ja hyödynnettävyys

Neljännessä luvussa käydään läpi vuoden 2012 Puutuoteteollisuuden toimialaraportissa julkaistun innovaatiomaiseman tunnettavuuteen, laatuun ja hyödynnettävyyteen liittyviä tuloksia kyselytutkimuksen pohjalta. VTT:n tekemässä innovaatiomaisemassa tarkastellaan alalla kansainvälisesti syntyneitä innovaatioita patenttihakemusten ja haettujen julkaisujen pohjalta. Luvussa käydään myös läpi muita arvioinnin kohteita, joita ovat asiakkaiden arvioinnit raportin kattavuudesta, sisällöstä ja esiintymismuodosta sekä muutos- ja parannusehdotuksista.

4.1 Innovaatiomaiseman tunnettavuus

Kaikista kyselyyn vastanneista 14 % oli tutustunut Innovaatiomaisemaan (n=29), joista ulkoisia asiakkaita oli 52 % ja sisäisiä asiakkaita loput 48 %. Näistä ulkoisista asiakkaista 20 % oli yrityksiä, 47 % konsultteja ja 20 % muita ulkoisia asiakkaita. Puolestaan myönteisesti vastanneista sisäisistä asiakkaista 43 % oli ELY-keskuksista, 21 % TE-toimistoista ja loput 36 % koostui muista sisäisistä asiakkaista.

Raporttiin tutustuneiden matala vastausprosentti voi johtua siitä, että innovaatiomaisema on toiminut pilottina vasta yhdessä toimialaraportissa. Kuten luvussa 3.1 kysyttäessä minkä toimialan kansainvälistymiskatsauksiin asiakkaat olivat perehtyneet tuli selväksi, että kaikista vastanneista 35 % oli perehtynyt Puutuoteteollisuuden kansainvälistymiskatsaukseen. Suodattamalla pelkästään Puutuoteteollisuuden kansainvälistymiskatsaukseen perehtyneet, jopa 42 % vastanneista oli tutustunut Puutuoteteollisuuden innovaatiomaisemaan. Näin ollen vastausprosentti innovaatiomaiseman tunnettavuudesta oli korkeampi mitä kaikkien vastanneiden kesken.

Vuoden 2013 käyttötilastojen mukaan liitteenä olevaa VTT:n innovaatiomaisemaa oli ladattu ensimmäisellä vuosineljänneksellä 400 kappaletta ja toisella vuosineljänneksellä 654 kappaletta. Yhteensä puolen vuoden aikana liitettä oli ladattu 1054 kappaletta. Vertaillessa kvartaalikohtaisia tuloksia keskenään voidaan huomata, että innovaatiomaiseman latausmäärä on ollut kasvamaan päin. Innovaatiomaisema löytyy lisäksi Puutuoteteollisuuden toimialaraportista, jota oli ladattu yhteensä 13 228 kappaletta vuoden 2013 ensimmäisellä ja toisella kvartaalilla. Puutuoteteollisuuden innovaatiomaisema on ladattavissa myös VTT:n omilta verkkosivuilta. VTT:n sivujen kautta tapahtuvista latauksista ei ole tilastoja saatavilla.

4.2 Koettu hyödyllisyys ja hyödynnettävyys

4.2.1 Osa-alueiden hyödyllisyys ja tarkastelujen tarpeellisuus

Innovaatiomaiseman laadun ja hyödyllisyyden kartoittamiseksi oli kaikilta katsaukseen perehtyneiltä kysyttävä raportissa esiintyvien havaintojen ja osa-alueiden hyödyllisyydestä ja tarpeellisuudesta.

Vastaajille annettiin mahdollisuus avoimeen kommentointiin kysyttäessä mitä uusia havaintoja raportissa oli esitetty ja mitä tunnettuja havaintoja raportissa esitettiin uusina havaintoina. Vastauksia näihin kahteen kysymykseen tuli kiitettävästi alhaisesta vastaajamäärästä huolimatta.

Tiivistetysti uusiksi havainnoiksi vastaajat listasivat *suomalaisten yritysten huonon aseman kansainvälisessä patenttimaisemassa, tuotekehityksen tarpeellisuuden puutuoteteollisuudessa sekä patenttien maa-, tuoteryhmä- ja yrityskohtaiset tulokset*. Lisäksi raportin grafiikkaa kehuttiin havainnolliseksi. Puolestaan jo olemassa olevaksi tiedoksi lueteltiin *puurakentamisen huono tila* sekä joltain osin myös *tuotekehityksen tarpeellisuus*. Kuitenkin suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että raportti tarjosi enemmän uusia havaintoja kuin toisti vanhaa tietoa.

Lisäksi vastaajien piti määritellä innovaatiomaiseman eri osa-alueiden hyödyllisyys sekä patenttien tuoteryhmä-, maa- ja yrityskohtaisen tarkastelun tarpeellisuus. Kuten kuvasta 11 voidaan huomata, erot osa-alueiden välillä eivät olleet suuret. ”Patentoinnin tärkeimmät osa-alueet” ja ”Julkaisumaisema” nousivat hyödyllisimmiksi osa-alueiksi arvosanalla 7,59. Yritykset kokivat puolestaan ”Tärkeiden osa-alueiden” lisäksi ”Patentoinnin maatrendit” hyödyllisimpinä (7,67). Osa-alueista kaikilta vastanneilta (7,21) ja yrityksiltä (6,00) vähiten kannatusta sai ”Aktiivisimmat patentoijat”- osa-alue, joka pitää sisällään patenttien yrityskohtaisen tarkastelun. Myös kysyttäessä tarkasteluiden tarpeellisuutta (kuva 12) yrityskohtainen tarkastelu sai vähiten kannatusta. Maa- ja tuoteryhmäkohtaisen tarkastelun tulos korreloi osa-alueiden hyödyllisyyden kanssa.

Ainoastaan yksi vastanneista halusi tutustua johonkin aihealueeseen tarkemmin ja 63 % kaikista vastanneista ei osannut sanoa. Kyselyssä ei selvinnyt mihin aihealueeseen haluttiin tarkennusta.

Yhteenvetona voidaan todeta, että kaikki innovaatiomaiseman osa-alueet koettiin melko hyödyllisiksi ja tarvetta tuoteryhmä-, maa- ja yrityskohtaiselle tarkastelulle löytyy. Ainoastaan yrityskohtainen tarkastelu ja osa-alueena ”Aktiivisimmat patentoijat” eivät saaneet yhtä suurta kannatusta muihin osa-alueisiin ja tarkasteluihin nähden. Tulosten ja avointen kommenttien perusteella maa- ja tuoteryhmäkohtainen tarkastelun tarpeellisuus ja näihin liittyvien raportin osa-alueiden hyödyllisyys nousi tutkimuksessa eniten esille.

Kuva 11. Osa-alueiden hyödyllisyys

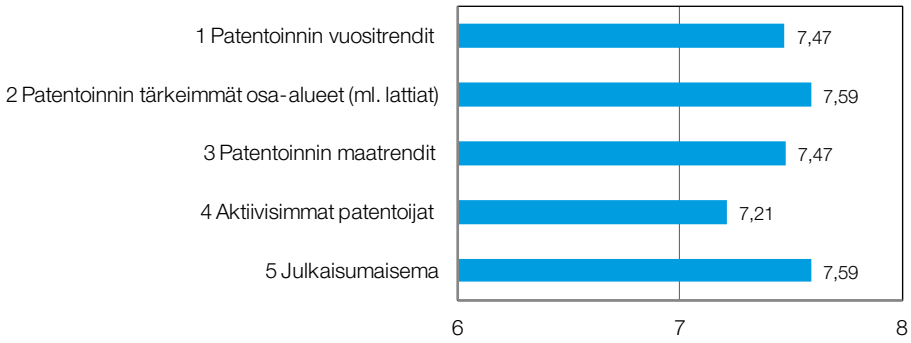

Kuva 12. Tarkastelujen tarpeellisuus

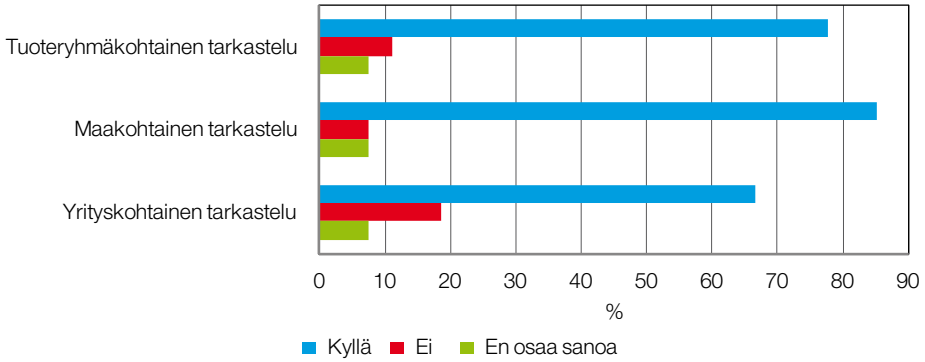

4.2.2 Patenttitiedon hyödynnettävyys

Innovaatiomaiseman tarjoaman informaation hyödyllisyyttä ja hyödynnettävyyttä tarkastellessa oli selvitettävä patenttitietouden tarpeellisuus kyselyyn vastanneiden liiketoimissa. Kyselyssä tiedusteltiin asiakkailta olivatko he lisänneet patenttitietouden hankintaa vientiponnisteluiden suunnittelua varten. Kysymyksellä pyrittiin kartoittamaan patenttitietouden hankinnan ja viennin suunnittelun mahdollista yhteyttä. Kuten kuvasta 13 voidaan huomata, kaikista vastanneista 17 prosenttia oli käyttänyt patenttitiedon hankintaa vientiponnisteluissaan ja jopa 21 prosenttia vastanneista ei osannut sanoa. Tuloksiin saattaa vaikuttaa se oliko asiakkailla entuudestaan tarvetta ja halua kansainvälisille markkinoille vai ei.

Kuva 13. Patenttitietouden tarpeellisuus vientiponnisteluissa

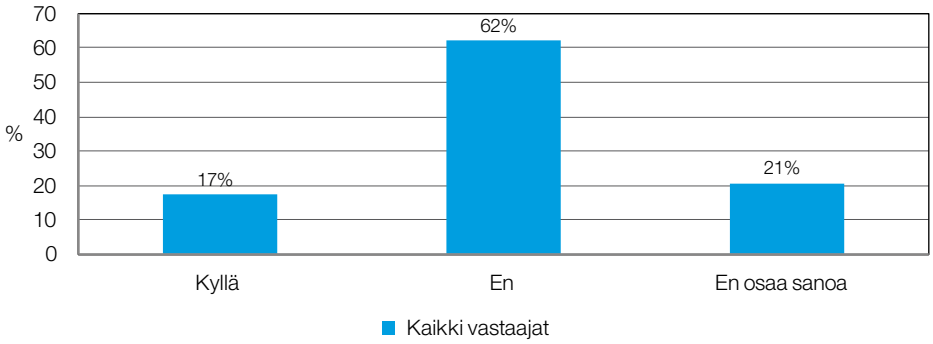

Kuva 14. Innovaatioiden ja keksintöjen patentoimisen harkinta

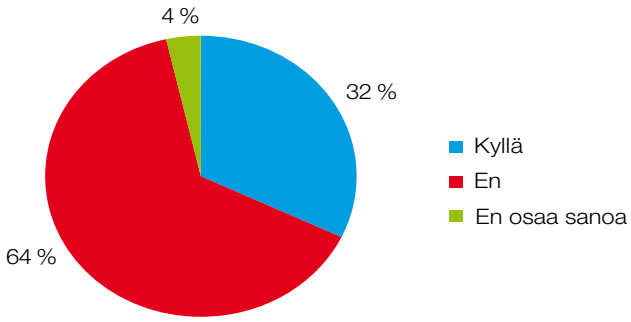

Lisäksi vastaajilta kysyttiin olivatko he harkinneet joskus hyvän keksinnön, innovaation tai uuden menetelmän patentoimista (kuva 14). Verraten edellisiin tuloksiin tulos poikkeaa hiukan, sillä jopa 32 % vastanneista oli harkinnut joskus uusien keksintöjen patentoimista. Puolestaan innovaatiomaiseman tarjoama mielikuva puurakentamisen patenteista auttoi 21 prosenttia vastanneista ideoimaan uusia keksintöjä ja pohtimaan niiden patentoimista.

Innovaatiomaiseman hyödynnettävyys yritysten ja organisaatioiden käytännön toimissa voidaan mieltää haastavaksi. Tämä voidaan päätellä kyselytutkimuksen tuloksista. Tulokset kertovat, että vain 4 % kaikista vastanneista pystyi hyödyntämään raportin tarjoamia keksintöjä omassa yrityksessä ja lähemmäs 40 % vastanneista ei osannut sanoa. Suurin osa ei kuitenkaan nähnyt raportin tarjoamia ideoita ja keksintöjä käytännössä toteutettaviksi. Yrityksistä (n=3) kolmasosa näki keksinnöt omissa liiketoiminnoissa hyödynnettäviksi. On otettava huomioon, että varsinkin yritysten osalta otosjoukko oli pieni, ja täten tulos ei anna täysin oikeaa kuvaa innovaatiomaiseman hyödynnettävyydestä. Jatkossa tähän tulisi kuitenkin kiinnittää huomiota kehittäessä innovaatiomaisemaa pk-yritysten tarpeille sopivaksi.

4.3 Muutosehdotukset ja muut arvioinnin kohteet

4.3.1 Katsauksen esiintymismuoto ja laajuus

Toimialaraportit ovat olleet vapaasti ladattavissa verkkoversioina Temtoimialapalvelu.fi-sivustolta vuoden 2012 lopusta lähtien. Lisäksi, että innovaatiomaiseman löytyy Puutuoteteollisuuden toimialaraportista, se löytyy sivustolta myös erillisenä liitteenä. Kyselyssä selvisi, että suurin osa kaikista vastanneista (75 %) käytti ensisijaisesti innovaatiomaiseman verkkoversiota. Liitteenä olevassa verkkoversiossa innovaatiomaisema esitetään laajempana versiona, jossa tarkastellaan useampaa kuin yhtä tuoteryhmää ja maata. Kuten kuvasta 15 voidaan huomata, vähän yli puolet kaikista vastanneista oli sitä mieltä, että supistettu versio katsauksesta riittäisi kun taas vajaa puolet vastanneista oli laajemman esitykset kannalla. Ottaen huomioon pelkästään ensisijaisesti verkkoversiota käyttävät tarve supistetulle ja laajemmalle versiolle on kutakuinkin sama. Ero supistetun ja laajemman version välillä ei ole yhtä merkittävä kuin ero painetun- ja verkkoversion välillä.

Kuva 15. Innovaatiomaiseman esiintymismuodon ja laajuuden suosio

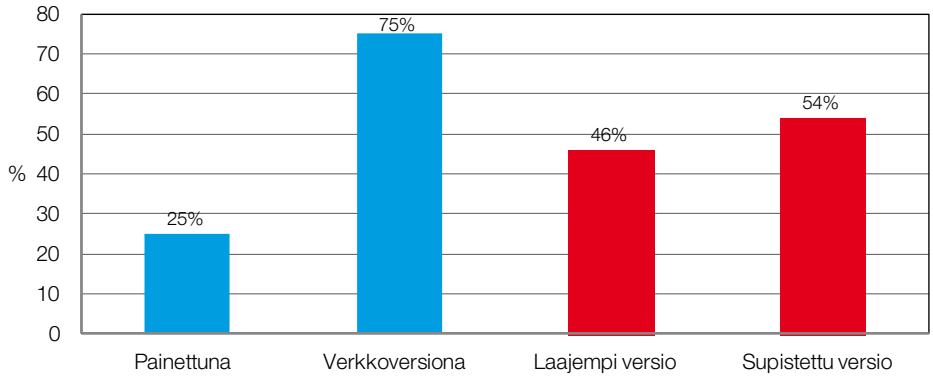

4.3.2 Kuvatekstit ja linkitykset yrityksiin

Kysyttäessä vastaajilta oliko englanninkielisillä kuvateksteillä varustellut kuvat hankalampi hyödyntää, vastaajista suurin osa (82 %) oli sitä mieltä, ettei ollut. Ainoastaan 7 % vastaajista näki englanninkieliset kuvatekstit hankalina. Johtopäätökseksi voidaan vetää, ettei suomenkielisille kuvateksteille näy olevan suurta tarvetta kuvien hyödynnettävyyden kannalta.

Innovaatiomaisemassa patentoivien yritysten alleviivatut nimet sisältävät suorat linkitykset yritysten kotisivuille. Katsauksen sisällön kehittämiseksi haluttiin selvittää kyselyssä linkitysten hyödyllisyys. Kuvasta 16 nähdään, että yli puolet

vastanneista (57 %) löysi yhtiöiden verkkosivut helposti linkitysten kautta. Yksikään vastanneista ei ollut sitä mieltä, että linkitykset olisivat olleet epäselvät tai harhaanjohtavat. Linkkien toimivuudesta 43 % vastanneista ei osannut sanoa. Tämä saattaa johtua siitä, että painetussa versiossa linkitykset eivät toimi niin kuin verkkoversiossa. Lisäksi osa verkkoversiota selanneista vastanneista ei ollut ehkä kokeillut linkityksien toimivuutta käytännössä. Suodattaessa pelkästään ensisijaisesti verkkoverisota käyttävät vastaajat, tulos olisi sama.

Kuva 16. Yritysten hyperlinkkien toimivuus

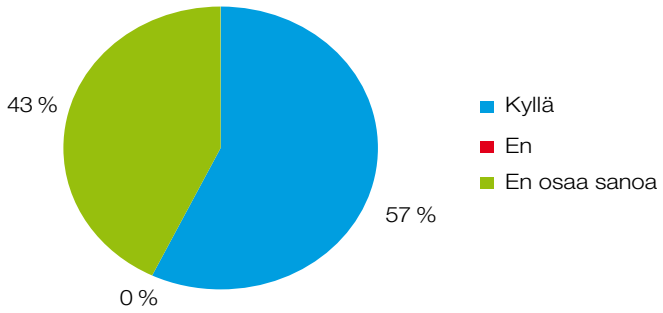

4.3.3 Parannus- ja muutosehdotukset

Vastaajilta kysyttiin parannusehdotuksia raportin esittämiin ratkaisuihin. Avoimia vastauksia ei tullut kuin muutama, joista suoranainen kehitysidea viittasi raportin visuaaliseen esittämiseen. Kommentissa ei kuitenkaan tuotu esille mitään konkreettista visuaalista kehitysideaa raportin ulkoasuun ja kuviin liittyen.

5 Toimialaraporttien viimeaikaiset kehittämiskohteet ja niiden hyödyllisyys

Kyselyssä selvitettiin vuoden 2009 tutkimuksen jälkeen toteutettujen uudistusten ja viimeaikaisten kehittämiskohteiden tärkeyttä ja hyödyllisyyttä vastaajien mielestä. Nikanderin (2009) tutkimuksessa oli nostettu merkittäväksi tulevaksi uudistukseksi asiantuntijaseminaarien Webcast-lähetykset, joiden tunnettavuutta pyritään kartoittamaan. Toimialaraporttien käytettävyyden parantamiseksi kysyttiin asiakkailta toimialaraporttien sisällön hyödyllisyydestä, tarkasteltavista toimialoista ja niihin liittyvistä muutosehdotuksista sekä toimialaraporttien käytön lisääntymisestä vapaan saatavuuden myötä. Lisäksi kyselyssä kartoitettiin toimialaraportin painetun version tarpeellisuutta, josta lisää seuraavaksi.

5.1 Painettuna vai verkossa

Kysyttäessä tulisiko toimialaraportit julkaista painettuna vai verkossa, jopa 91 % vastanneista kannatti verkkoversiota toimialaraporteista.

Kuten jo edellisessä pääluvussa todettiin, toimialaraporttien julkaiseminen sähköisenä versiona on kannattavampaa ja lisäksi kustannustehokkaampaa painoversioon verrattuna. Aikaisemmin toimialaraportteja on painettu julkistamistilaisuuksia ja seminaareja varten, mutta jatkossa tähän ei ole enää tarvetta vaan muutama painettu mallikappale tilaisuuksiin riittänee.

5.2 Julkistamistilaisuuksien tallenteet

Toimialapalvelun verkkosivuilla olevien tallenteita ja Webcast-lähetyksiä on ladattu yhteensä 1138 kertaa vuoden 2012 syys- ja joulukuun välisenä aikana. Näistä toimialaraporttien julkistamistilaisuuksien latausmäärä on ollut 725 kertaa pitäen sisällään vain Puutuoteteollisuuden, Uusiutuvan energian, Matkailun sekä Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialaraporttien julkistamistilaisuudet. Kuten Nikander oli tutkimuksessaan (2009) todennut, Webcast-lähetysten ja tallenteiden avulla asiakkaat voivat seurata seminaareja ja tilaisuuksia videolähetyksinä joko suorana tai jälkikäteen Internetin välityksellä lähes vaivatta. Toimialapalvelun verkkosivujen kautta tarjottujen informaatiopalveluiden kuten sähköisten raporttien ja videolähetysten avulla päästään lähemmäksi asiakkaita tuomalla palvelut helposti heidän saataville.

Koska Webcast-lähetyksistä koituva menoerä on suhteellisen suuri, oli kyselyssä kartoitettava Webcast-lähetysten ja tallenteiden tunnettavuutta sekä hyödynnettävyyttä toimialaraporttien julkistamistilaisuuksien osalta.

Kyselyssä selvisi, että jopa 82 % vastanneista oli tietoinen toimialaraporttien julkaisutilaisuuksien esitysten saatavuudesta. Vuoden 2009 tutkimukseen verraten tietoisuus asiantuntijaseminaarien videoesitysten olemassaolosta on kasvanut reilusti neljän vuoden aikana, 32 prosentista jopa 82 prosenttiin. Kuitenkin vain 25 % vastanneista sanoi joskus seuranneen toimialaraporttien julkistamistilaisuuksien tallenteita tai Webcast-lähetyksiä Toimialapalvelun verkkosivuilta. Sisäisistä asiakkaista 32 % ja ulkoisista asiakkaista 21 % oli hyödyntänyt julkistamistilaisuuksien videotallenteita. Tärkeimmistä asiakkaista merkittävin käyttäjäryhmä oli ELY-keskukset (37 %) ja TE-toimistot (29 %). Yrityksistä vain 15 % oli käyttänyt palvelua.

Tämä tarkoittaa sitä, että suurin osa tietää palvelun tarjonnasta, mutta vain murto-osa on käyttänyt sitä. Jatkossa olisi tärkeää korostaa esimerkiksi Toimialapalvelun sidosryhmien ja Toimialapalvelun etusivulla videopalvelun saatavuutta käytettävyyden lisäämiseksi.

5.3 Vapaa saatavuus

Kuten aikaisemmin tuli esille, vuoden 2012 lokakuusta lähtien toimialaraportit ja muut Toimialapalvelun julkaisut ovat olleet vapaasti kaikkien saatavilla. Aikaisemmin toimialaraporttien sähköisten versioiden lataaminen vaati käyttäjän rekisteröitymistä Toimialapalvelun verkkosivuille, muttei enää. Vuoden 2012 ensimmäisellä neljänneksellä toimialaraporttien latausmäärä oli yhteensä 17 517 kpl kun taas vuonna 2013 vastaava tulos oli 48 934 kpl. Näin ollen raporttien latausmäärä on miltei kolminkertaistunut vuoden aikana. Varsinkin kaivosteollisuuden toimialaraporttien latausmäärä on kasvanut vuodessa liki kuusinkertaiseksi (kuva 17). Kaivosteollisuuden toimialaraporttien lisäksi Matkailun ja Elintarviketeollisuuden toimialaraportteja oli ladattu vuonna 2013 ensimmäisellä ja toisella kvartaalilla yli 20 000 kappaletta. Kuten kuvasta 18 voidaan havaita, myös vuoden 2013 toisella kvartaalilla toimialaraportteja oli ladattu enemmän kuin ensimmäisellä kvartaalilla. Tässäkin vertailussa kaivosteollisuuden tulos oli erittäin hyvä.

Kysyttäessä onko vapaa saatavuus lisännyt toimialaraporttien käyttöä, yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että on. Vain 8 % vastaajista oli sitä mieltä, ettei vapaa saatavuus ole lisännyt toimialaraporttien käyttöä.

Voidaan siis todeta käyttäjätilastojen muutoksen ja kyselyn vastausten perusteella, että vapaa saatavuus on lisännyt toimialaraporttien käyttöä merkittävästi

Kuva 17. Toimialaraporttien vuoden 2013 ja 2012 latausmäärien vertailua Q1 tiedoilla

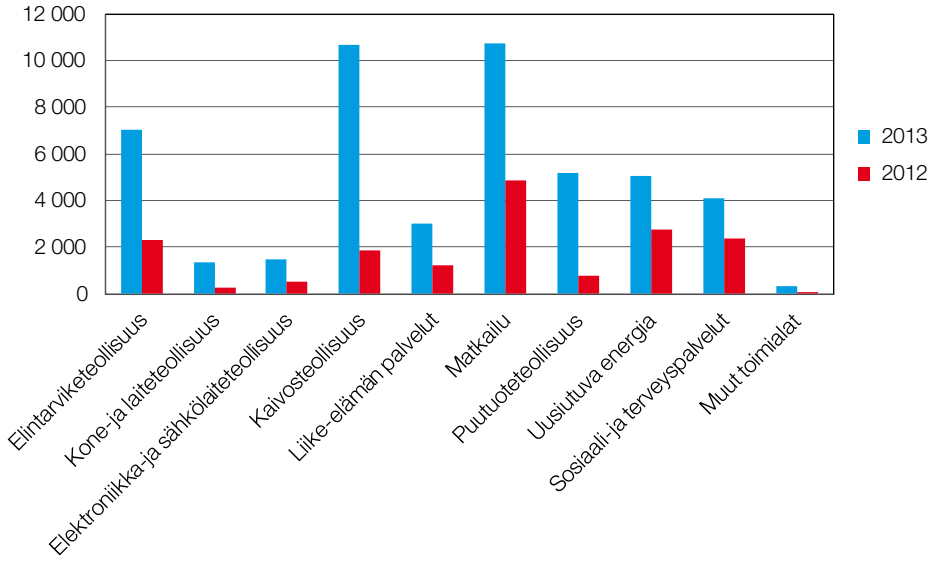

Kuva 18. Toimialaraporttien vuoden 2013 Q1 ja Q2 latausmäärien vertailua

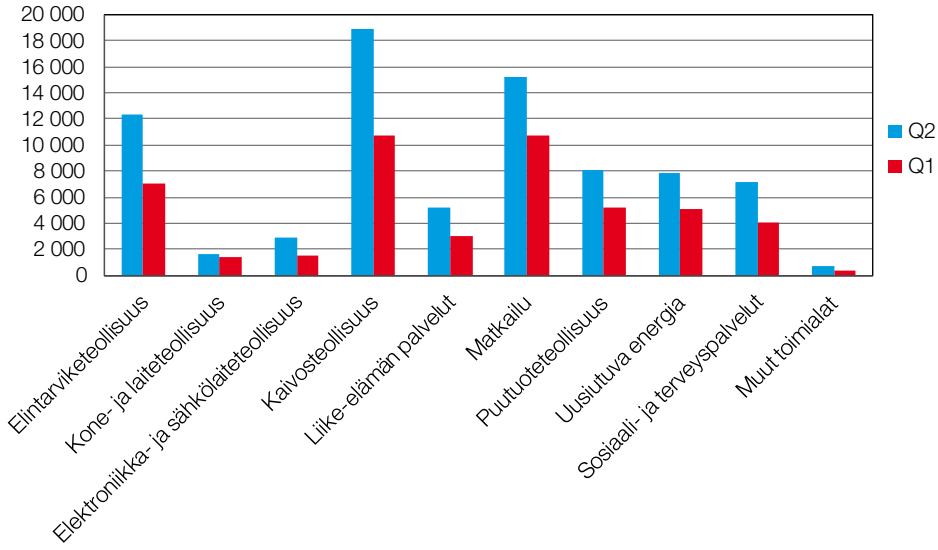

5.4 Toimialaraporttien sisältö

Toimialaraporttien jatkuvan kehittämisen kannalta oli oleellista kysyä asiakkailta arviota toimialaraporttien sisällöstä.

Tutkimuksessa toimialaraporttien sisällön yleisarvosanaksi muodostui 8,00. Ulkoiset asiakkaat antoivat neljä kymmenystä korkeamman keskiarvosanan (8,14) kuin sisäiset asiakkaat (7,76). Pääkäyttäjäryhmistä konsultit olivat eniten sitä mieltä, että toimialaraporttien sisältö vastasi heidän tarpeitaan (8,05). Konsulttien jälkeen alle kymmenyksen erolla tulivat TE-toimistot (7,94), yritykset (7,91) sekä ELY-keskukset (7,87). Kuten kuvasta 19 voidaan nähdä, reilu 40 % vastaajista antoi toimialaraporttien sisällölle arvosanaksi 8, 23 % vastanneista antoi arvosanaksi alle kahdeksan ja päälle kahdeksan antoi 33 % vastanneista. Suurin osa vastanneista oli sitä mieltä, että toimialaraporttien sisältö vastasi hyvin heidän tarpeitaan.

Kun vastaukset suodatetaan jälleen yksittäisiin raportteihin käyttäen luvun 3 tietoja, voidaan todeta, että Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialaraporttien kansainvälistymiskatsauksiin perehtyneet käyttäjät antoivat toimialaraporttien sisällölle arvosanaksi jopa 8,52. Lisäksi Elintarviketeollisuuden (8,47), Matkailun (8,39) ja Elektroniikka- ja sähkölaiteteollisuuden (8,00) kansainvälistymiskatsauksien käyttäjät antoivat raporttien sisällöstä arvosanaksi yli kahdeksan. Puolestaan Puutuoteteollisuuden (7,89), Liike-elämän palveluiden (7,75), Kaivosteollisuuden (7,71) ja Uusiutuvan energian (7,44) raportit jäivät alle arvosanan 8.

Vertailu vuoden 2009 tuloksiin on hankalaa, sillä vuoden 2009 kyselyssä mitattiin lähinnä asiakkaiden mielipiteitä toimialaraporttien laadusta (8,2) ja hyödyllisyydestä (8,3), eikä niinkään sisällöstä. Voidaan kuitenkin todeta vuoden 2009 ja tämän tutkimuksen tulosten perusteella toimialaraporttien arvostuksen pysyneen hyvänä.

Kuva 19. Arvio toimialaraporttien sisällöstä

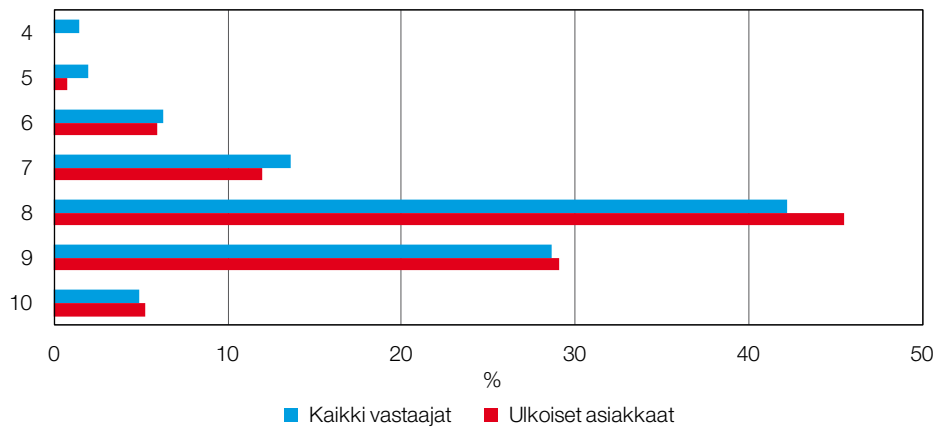

5.5 Muutokset tarkasteltaviin toimialoihin

Lisäksi, että toimialaraporttien kehittämiseen tarvitaan asiakkailta arvio toimialaraporttien sisällöstä, tarvitaan heiltä myös mahdollisia muutosehdotuksia tarkasteltaviin toimialoihin liittyen.

Kyselyssä yli puolet kaikista vastanneista ei osannut sanoa pitäisikö tarkasteltavia toimialoja muuttaa tai täydentää. 22 % vastanneista oli sitä mieltä, ettei muutosta tarkasteltaviin toimialoihin tarvitse tehdä. Loput 20 % vastanneista kannatti tarkasteltavien toimialojen muuttamista tai täydentämistä. Tärkeimmistä asiakasryhmistä konsultit (28 %) kannattivat muutosta eniten. Muutoksen kannalla olivat myös 23 % ELY-keskuksista, 15 % yrityksistä sekä 6 % TE-toimistoista.

Vastaajilta, jotka vastasivat myönteisesti toimialojen muutokseen, kysyttiin myös toimialojen muutosehdotuksista. Avoimia kommentteja ja ehdotuksia tarkasteltaviin toimialoihin ja toimialaraportteihin tuli runsain mitoin. Konkreettisia ehdotuksia uusiksi toimialoiksi toimialaraportteihin olivat *rakennusala, hevostalous, kuljetusala, varastointi* sekä *peliala*. Luovat alat nousivat kommenteissa useasti esille, muun muassa toimialan tulisi saada oma raportti ja raportin tulisi ilmestyä säännöllisemmin. Vuoden 2013 syksyllä julkaistavissa toimialaraporteissa luovat alat on otettu mukaan toimialatarkasteluun. Lisäksi aikaisempina vuosina kone- ja laiteteollisuuden alla toimivasta metalliteollisuudesta ja metallintyöstöstä sekä tekstiili- ja vaateteollisuudesta toivottiin toistamiseen toimialaraporttia.

Yleisesti vastaajat toivoivat lisää toimialoja tarkasteltaviksi sekä toimialojen jakoa osatoimialoihin, niin ettei toimialatietoa olisi jaossa pelkästään yleisellä tasolla. Esille nousi myös kasvualojen ja Suomen viennin kannalta tärkeiden alojen tarpeellisuus toimialatarkastelussa. Lisäksi vastaajien mielestä toimialavalinnoissa olisi tärkeää ennakoida tulevia markkinoita ja alakysyntää, jotta toimialakohtainen informaatio olisi asiakkaille, varsinkin pk-yrityksille, mahdollisimman hyödyllistä ja ajankohtaista.

Seuraavaksi on esiteltynä muutama konkreettinen muutos- ja parannusehdotus toimialoihin liittyen:

- ”Toimialojen rajat hämärtyvät verkostoitumisen myötä, joten alan kehitystrendit on otettava huomioon myös toimialoja seurattaessa”
- ”Katsoin, että ohjelmisto ala oli liike-elämän palvelut alalla. Minusta IT, ICT ja ohjelmisto-ala on merkittävä, että sillä pitäisi olla oma kohtansa, kuten muillakin teollisuuden aloilla. Liike-elämän palvelut voivat olla mitä tahansa palvelua, vaikkapa asianajoa tai konsultointia”

Kyselyssä nousi esille risteäviä mielipiteitä TOL-toimialaluokituksista. Toisaalta ehdotettiin toimialojen luokituksessa käytettävän TOL 2008 pääryhmätason luokitusta ja toisaalta TOL-luokat eivät kuvaa reaalimaailmaa juuri lainkaan. Kuten konkreettisissa muutos- ja parannusehdotuksissa tuli esille toimialojen hämärtyneet rajapinnat aiheuttavat sen, että toimialojen luokittelu jatkossa on entistä hankalampaa toimialojen limittyneisyyden vuoksi.

5.6 Muutosehdotukset ja muut arvioinnin kohteet

5.6.1 Toimialaraporttien suosittelu

Kaikista vastanneista toimialaraportteja oli suositellut 64 prosenttia. Suurimmat suosittelijat olivat ELY-keskukset (76 %) ja TE-toimistot (65 %), konsultit (64 %) ja yritykset (58 %). Kyselyssä selvisi, että vastanneet suosittelivat toimialaraportteja pääasiasiassa kollegoille, asiakkaille ja muille yhteistyökumppaneille kuten sijoittajille, yritysneuvojille ja oppilaitoksille. Vertaillessa tuloksia vuoden 2009 tutkimuksen tuloksiin toimialaraporttien suosittelu oli kasvanut reilu 10 prosenttiyksikköä aikaisemmasta.

Kyselyssä haluttiin myös selvittää asiakkaiden nykyinen tyytyväisyys kysymällä heiltä olisivatko he valmiita suosittelemaan toimialaraportteja jatkossa muille. Jopa 95 % kaikista vastanneista olisi valmis suosittelemaan toimialaraportteja jatkossakin. TE-toimistoista kaikki sekä ELY-keskuksista ja konsulteista lähes kaikki (97 %) olisivat valmiita suosittelemaan raportteja. Yrityksistä 88 % suosittelisi raporttia. Vuonna 2009 tulos oli sama.

Syitä siihen, ettei toimialaraportteja haluta suositella oli muun muassa

- Tieto on muualta saatavilla
- Toimialajako ei ole riittävä
- Raportti on vaikealukuista ja kuivaa
- Järjestelmä on vanhentunut

Vaikka toimialaraportteja kohtaan annettiinkin hieman kritiikkiä, pysyy toimialaraportin tyytyväisyysprosentti vastaajien keskuudessa silti erittäin hyvänä.

5.6.2 Parannus- ja muutosehdotukset

Vastaajille annettiin mahdollisuus kommentoida toimialaraportteja ja ehdottaa vapaasti kehitysideoita raportin sisältöön liittyen. Avoimia kommentteja tuli runsaasti ja suurin osa niistä liittyi toimialaraporttien sisältöön, toimialaluokituksiin sekä toimialaraportin sähköiseen versioon ja sitä kautta Toimialan verkkosivuihin.

Toimialaraportin sisältöön liittyvät kommentit ja ehdotukset käsittelivät muun muassa raporttien välisiä laatueroja, raportin asiasisältöjen selventämistä, raporttien laajuutta sekä lähteiden täsmentämistä. Muutamia kommentteja ja ehdotuksia näihin liittyen:

- ”Kaikissa raporteissa ei ole kerrottu, miten tieto on kerätty, esim. työttömien määrä/työvoiman tarve eri alueilla. Pääasiassa raportit ovat helppolukuisia, jotkin kuvat toki vaativat perehtymistä, kun on paljon asiaa mahdutettu yhteen kuvaan”
- ”Kehitetään tiiviimmiksi, selkeämmiksi, johtopäätökset paremmin esiin”

- ”Raporteissa kiinnitetään pääosin huomiota kohdemaiden markkinavolyymeihin kilpailutilanteiden jääden vähemmälle: mitkä ovat etabloituneita kilpailijoita ja mikä on niiden markkina-asema ja kilpailuedut yms. syvällisempää analyysia ko. markkinoista, koska esim. Finprolla on henkilöitä useissa kohdemaissa”

Lisäksi toimialaraportteihin toivottiin lisää alueellista tarkastelua sekä toimialaraporttien ja Alueelliset kehitysnäkymät -raportin välille parempaa linkitystä. Kuitenkin tulee ottaa huomioon se, että Alueelliset kehitysnäkymät on erillinen raportti, jossa kunkin alueen kehitysnäkymiä arvioidaan mm. alueelle keskeisempien toimialojen tilanteiden mukaan. Kommenteissa kansainvälinen näkökulma tarkasteltaviin toimialoihin nostettiin todella tärkeäksi osaksi toimialaraportteja varsinkin pk-yrityssektorin osalta. Kuten yhdessä kommentissa oli tiivistetysti sanottu: ”pk-yritysten toimintaympäristö on kansainvälinen, harvempi enää pystyy pärjäämään pelkän kotimaan markkinan varassa”. Tulevia kehitystoimenpiteitä ideoidessa tulisi miettiä mihin suuntaa toimialaraporttia ryhdytään kehittämään ja keille raportti tulisi ensisijaisesti kohdentaa.

Osa toimialoihin liittyvistä kommenteista tuli jo aikaisemmassa kappaleessa (5.5) esille, mutta myös muutama uusi toivomus ja parannusehdotus löytyi kommenttien joukosta. Konkreettinen toivomus liittyi meneillään olevan teollisuuden rakennemuutoksen jälkeisten uusien toimialojen kartoittamiseen. Tulevissa toimialaraporteissa on pyritty resurssien mukaan ottamaan tarkasteluun ajankohtaisimpia toimialoja, joilla on tärkeä asema teollisuudessa ja joilla on kasvava kysyntä (majoitus sekä sosiaali- ja terveyspalvelut). Tästä johtuen toimialat, joita käsitellään toimialaraporteissa, saattavat vaihdella vuosittain.

Eniten kommentteja tuli toimialaraporttien verkkoversiosta, jonka käyttöä tarkasteltiin kohdassa 5.1. Kuten aikaisemmin tuli selville, suurin osa vastanneista koki toimialaraporttien sähköisen version paremmaksi kuin painetun version. Perusteluita paremmuudelle oli raporttien helppo saatavuus, tulostusmahdollisuus sekä tiedon ajankohtaisuus. Toivomuksena esitettiin mahdollisuutta saada toimialaraporteissa olevat taulukot ja kuvaajat kopioitavina versiona esimerkiksi Excelissä, jotta niitä voitaisiin hyödyntää omissa esityksissä. Kommentteja tuli lisäksi Toimialapalvelun verkkosivujen selkeydestä toimialatarkastelussa. Näistä muutama lueteltuna:

- ”Luonnonkiviteollisuuden raportti on väärässä paikassa; kaivosteollisuuden alla; luonnonkiviteollisuus ei ole kaivosteollisuutta; luonnonkiven louhinta on toki osa kaivannaisteollisuutta. Siirtäkää raportti oman otsikkonsa alle!”
- ”Sisältö tulee paremmin esille jos uusi tieto ensin sivulla näkyvissä esim. etusivu uusimmat tuoreimmat julkaisut löytyvät sivun lopusta ja jäävät helposti huomaamatta. Innovaatiomaisema ja kv-katsaukset avautuvatko sivuilta suoraa? Vanhat tiedostot, kuten jalkineteollisuuden toimialakatsaukset, voivat olla vaikeammin löydettävissä ko. sivuilta. Samalla kun sisältöön ja sen ajankohtaisuuteen kiinnitetään huomiota, on kiinnitettävä huomiota myös siihen, miten ko. tiedon sivuilta löytyy mahdollisimman joustavasti.”

Toimialapalveluiden uudet verkkosivut julkaistiin noin kuukausi tutkimuksen liikkeelle laskun jälkeen, ja näin ollen tutkimuksen aikana toimivat Toimialapalvelun vanhat verkkosivut. Sivustoon on tehty selkeyden vuoksi monia muutoksia ja niitä tullaan tekemään myös jatkossa esille tulevien kehitysehdotusten ja kommenttien perusteella. Uusilla verkkosivuilla Luonnonkiviteollisuuden toimialaraportti on siirretty oman otsikkonsa alle. Toimialaraporttien sähköisten versioiden löydettävyyttä ja jäsentelyä Toimialapalvelun verkkosivuilla tullaan pohtimaan tarkemmin kohdassa kehitysehdotukset.

6 Johtopäätökset ja kehitysehdotukset

Luvussa 6 esitetään kirjoittajan subjektiivisia johtopäätöksiä tutkimustuloksista sekä ehdotetaan niihin pohjautuen tulevia kehitysehdotuksia kansainvälistymiskatsauksiin, innovaatiomaisemaan ja toimialaraportteihin liittyen. Seuraavat alaluvut muodostuvat näistä kolmesta osa-alueesta. Ensimmäisessä luvussa esitellään kansainvälistymiskatsausten kehitysehdotuksia sekä ratkaisuja Finpron toimeksiantojen määrän lisäämiseen. Toisessa luvussa käsitellään tutkimustulosten perusteella innovaatiomaiseman jatkokehitystarpeita ja sisältöuudistuksia. Lopuksi pohditaan toimialaraporttien tulevia muutoskohteita raportin esitysmuodon, toimialojen ja sisällön osalta.

6.1 Kansainvälistymiskatsausten kehittäminen

Kansainvälistymiskatsausten tunnettavuus oli kyselyn mukaan hyvä, sillä puolet vastanneista oli tutustunut kansainvälistymiskatsauksiin. Kiinnostusta oli erityisesti Puutuoteteollisuuden (36 %), Elektroniikka- ja sähkötuoteteollisuuden (28 %) sekä Uusiutuvan energian (24 %) kansainvälistymiskatsauksiin. Tulosten perusteella toimialasta huolimatta katsausten käyttö on pysynyt tasaisena vuodesta 2009 lähtien. Katsausten jatkokehittämisen kannalta on tärkeää tehdä tilannekatsaus katsausten hyödyllisyydestä ja hyödynnettävyydestä tärkeimpien asiakasryhmien osalta.

6.1.1 Kehittämisehdotukset kansainvälistymiskatsausten parempaan hyödynnettävyyteen

Kuten edellisinä vuosina myös tämän tutkimuksen myötä selvisi, että asiakkaat kokevat kansainvälistymiskatsaukset hyödyllisiksi (8,00) sekä monella eri toiminnan osa-alueilla hyödynnettävinä. Varsinkin yritykset hyödyntävät katsauksia pääasiassa strategisessa suunnittelussa, kehittämishankkeissa sekä myynnissä ja markkinoinnissa. Strateginen suunnittelu laajempana käsitteenä voi pitää myös sisällään kehittämishankkeet, kansainvälistymisen aloittamisen sekä kansainvälisen toiminnan laajentamisen.

Hjerpen vuoden 2009 arvioinnissa kritisoitiin kansainvälistymiskatsauksia siitä, ettei niissä ole tarpeeksi konkreettisia toimenpide-ehdotuksia pk-yrityksille kansainvälistymiskynnyksen ylittämiseen. Antti Nikanderin tutkimuksessa (2009) puolestaan selvisi, että kansainväliset yritykset arvostivat katsauksia muita yrityksiä enemmän. Tässä tutkimuksessa pk-yritykset arvioivat kansainvälistymiskatsaukset keskivertoa hyödyllisemmiksi (8,07) ja pelkästään kotimaassa operoivat yritykset arvostivat kansainvälistymiskatsauksia kansainvälisiä yrityksiä enemmän.

Kuitenkin kansainvälistymiskatsausten jatkokehittämisen kannalta on tärkeää kehittää katsausta vastaamaan enemmän paikallisesti tai valtakunnallisesti toimivien, kansainvälistymistä haluavien, pk-yritysten tarpeita. Tekemällä katsauksiin Caseja esimerkiksi jo kansainvälistyneistä pk-yrityksistä ja kilpailuanalyysejä kilpailuedun selvittämiseksi, voidaan katsausten hyödynnettävyyttä pk-sektorilla lisätä. Lisäksi suomalaisten yritysten ydinosaamisen ja vahvuuksien esille tuominen suhteessa alalla toimiviin ulkomaalaisiin kilpailijoihin osana kilpailuetua voidaan nähdä oleellisena osana kansainvälistymiskatsauksia.

Kansainvälistyminen nykypäivänä on enemmän sääntö kuin poikkeus, sillä yhä useammalla yrityksellä liiketoiminta ulottuu kotimaan rajojen yli joko yhteistyötahojen, hankinnan tai viennin kautta. Toimiminen kansainvälisillä markkinoilla edellyttää myös kattavaa kielitaitoa kommunikoinnin edistämiseksi. Kuten kyselyssäkin selvisi, kansainvälistymiskatsaukset nähdään toimivan hyvin myös englanniksi. Näin ainakin saadaan varmistettua toimialaa käsittelevän englanninkielisen sanaston tutuksi tuleminen.

6.1.2 Finpron toimeksiannot

Toimialaraporttien sähköinen versio mahdollistaa jatkossa hyperlinkkien lisäämisen ja niiden hyödynnettävyyden. Tällä hetkellä kansainvälistymiskatsauksissa asiantuntijoiden yhteystiedot sekä yhteydenottomahdollisuus toimeksiantojen merkeissä ovat vaikeasti havaittavissa. Mikäli toimeksiantoja toimialaraporttien kautta halutaan lisättävän, on oleellista tuoda se esille myös katsauksessa. Jatkossa Finpron asiantuntijoiden yhteystiedot tulee olla joko ensimmäisellä tai viimeisellä sivulla hyperlinkkeinä. Tämä tarkoittaa sitä, että klikkaamalla asiantuntijan nimeä pääsee lukija suoraan ottamaan yhteyttä asiantuntijaan sähköpostitse ilman kiertoreittejä. Nimen alla olisi hyvä olla myös kirjattuna nimi, sähköpostiosoite ja puhelinnumero. Lisäksi olisi hyvä kehottaa lukijaa ottamaan yhteyttä asiantuntijoihin mikäli kysymyksiä tai jatkotoimenpiteitä ilmenee.

6.2 Innovaatiomaiseman jatkotoimenpiteet

VTT:n innovaatiomaisema esiintyi ensimmäistä kertaa vuoden 2013 Puutuoteteollisuuden toimialaraportissa ja jatkossa kyseinen katsaus tulee ilmestymään muissakin toimialaraporteissa. Tästä syystä oli oleellista selvittää asiakkaiden mielipiteet innovaatiomaisemasta sekä saada heiltä kehitysehdotuksia raportin sisältöön liittyen. Vaikka innovaatiomaisemaosion vastaajaprosentti olikin alhainen (14 %), pystytään tulosten perusteella tekemään johtopäätöksiä innovaatiomaiseman jatkoa ajatellen. Lisäksi oli hienoa huomata, että niinkin suuri osa kuin 42 % Puutuoteteollisuuden kansainvälistymiskatsaukseen perehtyneistä oli perehtynyt myös innovaatiomaisemaan.

6.2.1 Sähköisen version hyödyt

Tutkimustulosten perusteella suurin osa vastaajista (75 %) sanoi tarkastelevansa innovaatiomaisemaa ensisijaisesti verkkoversiona, jossa tuote- ja maakohtainen tarkastelu ovat esitetty laajemmin kuin painetussa versiossa, jossa tarkastellaan pelkästään vain yhtä tuoteryhmää ja maatrendiä. Kuitenkin yli puolet vastaajista kannatti innovaatiomaisemasta supistettua versioita.

Tutkimustulokset osoittavat, että tarvetta innovaatiomaiseman laajemmalle tarkastelulle löytyy ja että verkkoversio on kannattavampi kuin painoversio. Verkkoversion ylivoimaisuus myös toimialaraporttien osalta vahvistaa sen, että jatkossa innovaatiomaisema tulee julkaistavan pelkästään sähköisenä versiona. Tämä ratkaisu tarjoaa mahdollisuuden sekä laajemmalle että supistetulle versiolle mikäli sisällysluetteloon lisätään linkitykset. Linkitysten ansioista lukijan ei tarvitse selata koko materiaalia läpi saadakseen haluamansa osion esille, vaan riittää, että klikkaamalla otsikkoa sisällysluettelosta pääsee halutulle sivulle. Sisällysluettelojen linkittämistä ehdotettiin myös Antti Nikanderin vuoden 2009 tutkimuksessa ja tällä hetkellä linkitykset ovat jo käytössä toimialaraporteissa. Lisäksi sähköisen version etuna on se, että ladatun PDF-version voi halutessa myös tulostaa.

Jatkossa voisi myös harkita, mikäli resursseja löytyy, innovaatiomaiseman kuvaajille omaa kuvapankkia Toimiala Onlinessa tai innovaatiomaisemasta sähköistä versiota, jossa kuvat olisivat ”eläviä”. Täten lukija pystyisi suodattamaan kuvasta haluamansa tiedot ja saisi hiirtä siirtelemällä kuvan päällä kuvan taustalla oleva data esille. Näin saataisiin kuvien graafinen potentiaali hyödynnettyä.

6.2.2 Sisällölliset kehittämisehdotukset

Innovaatiomaiseman osa-alueista vastaajat näkivät tärkeimpinä paremmuusjärjestyksessä ”Patentoinnin tärkeimmät osa-alueet” (7,59), ”Julkaisumaiseman” (5,59), ”Patentoinnin maatrendit” (7,47), ”Patentoinnin vuositrendit” (7,47) sekä ”Aktiiviset patentoijat” (7,21). Tulosten kanssa korreloi vastaajien määrittelemä tarve maa-, tuoteryhmä- ja yrityskohtaiselle tarkastelulle, joista yrityskohtainen tarkastelu jäi tässäkin vertailussa heikoimmalle sijalle. Tuloksia vertaillessa keskinäiset erot eivät olleet suuret, joten yrityskohtainen tarkastelu ja kohta ”Aktiiviset patentoijat” tulevat jatkossakin olemaan tarkastelun kohteina. Lisäksi avoimissa kommenteissa patenttien jaottelu tuoteryhmä-, maa- ja yrityskohtaiseen tarkasteluun nähtiin uutena havaintona.

Yrityskohtaisessa tarkastelussa hyperlinkit yritysten nimissä nähtiin toimivana ratkaisuina. Tuloksissa kukaan ei kokenut hyperlinkkejä epäselviksi tai toimimattomiksi. Kuten Nikanderin tutkimuksessa (2009) todettiin, vastaajat pitivät hyperlinkkien lisäämisestä raportteihin hyödyllisenä. Yritysten hyperlinkkien avulla lukijat pääsevät helposti tarkastelemaan yritysten verkkosivuja ja mahdollisesti keräämään sieltä lisäaineistoa. Myös englanninkieliset kuvatekstit saivat hyvän vastaanoton.

Innovaatiomaiseman hyödynnettävyys nähtiin tutkimustulosten perusteella haasteellisena, sillä suurin osa vastanneista ei kokenut pystyvänsä hyödyntämään tai ei osannut hyödyntää innovaatiomaiseman patenttitietoutta omissa toimissaan. Kaikista vastanneista 21 % oli sitä mieltä, että innovaatiomaisema auttoi uusien keksintöjen ideoimisessa ja vain 4 % kaikista vastanneista, kolmasosa kysymykseen vastanneista yrityksistä, pystyi hyödyntämään raportissa esille tulleita keksintöjä omassa yrityksessä. Tuloksiin voi vaikuttaa se, että kiinnostus patentoimiseen ja patenttitiedon käytöstä vientimahdollisuuksien kartoittamisessa on vielä vähäistä tai ettei patentteja osata nähdä osana markkinatietoa. Vain 17 % vastanneista oli lisännyt patenttitietouden hankintaa vientiponnistelujen suunnittelua varten ja 32 % vastanneista oli joskus harkinnut innovaation tai keksinnön patentoimista. Kuitenkin avoimien kommenttien perusteella innovaatiomaisema tarjosi lukijalle joukon uusia havaintoja jo olemassa olevan tiedon sijasta ja täten innovaatiomaisema nähdään oleellisena osana toimialaraporttien tulevaisuutta.

Kehitysehdotuksena selkeyden lisäämiseksi ja uusien ideoiden esille tuomiseksi voisi julkaisun alussa, lopussa tai erillisenä liitteenä esiintyä taulukko tai tiivistelmä alalla toimivista patenteista esimerkiksi tuoteryhmittäin; listattuna tuote ja tuotetta käsittelevien patenttijulkaisujen määrä. Tällöin lukijalla olisi mahdollisuus saada tiivistetysti tietoa yritykselle relevanteista patenteista syvällisemmän patenttitarkastelun sijasta. Lisäksi innovaatiomaisemassa patenttitietouden korostaminen osana markkinatietoa tulisi lisätä, jotta varsinkin pk-yritykset osaisivat hyödyntää tietoa paremmin omissa liiketoiminnoissa ja vientiponnisteluissa.

6.2.3 Esiintyminen tulevissa toimialaraporteissa

Kehitysehdotusten lisäksi tutkimustulosten perusteella olisi tarkoitus pohtia missä vuoden 2013 toimialaraporteissa innovaatiomaisema voisi esiintyä. Antti Nikanderin tutkimuksessa (2009) ehdotettiin joidenkin toimialojen osalta erillistä teknologia- ja innovaatiokatsausta, jossa esiteltäisiin innovaatioiden lisäksi tulevaisuuden teknologiaa, uudet liiketoimintamallit sekä EU:n ja kansallisen tason kehittämisohjelmat. Tutkimuksessa (2009) tuli esille, että kaikkien vastanneiden osalta teknologia- ja innovaatiokatsaus nähtiin hyödyllisenä Pk-bioenergian, Elektroniikka- ja sähköteollisuuden sekä Ohjelmistoalan toimialoilla. Jatkossa teknologia-osio osana innovaatiomaisemaa voisi näkyä toimialaraporteissa, joissa nousevat teknologiat ja niihin liittyvät patentit ovat vahvasti esillä. Lisäksi jo aikaisemmin esille tulleen patenttien tarjoaman markkinatiedon korostaminen olisi innovaatiomaiseman hyödynnettävyyden kannalta oleellinen varsinkin pk-yrityksille.
Vuoden 2013 syksyllä julkaistavista toimialaraporteista:

- Liike-elämän palvelut (Mainostoimistoala)
- Puuala (Huonekaluteollisuus)
- Kaivosala (Kaivosteollisuus)
- Uusiutuva energia

- Luovat alat (Luovan alan yritystoiminta)
- Elintarvikeala (Lihanjalostus)
- Matkailu (Matkailu- ja majoitustoiminta)

Innovaatiomaisema ilmestyy Uusiutuvan energian ja Kaivosteollisuuden toimialaraporteissa, joissa hyödynnettävyys on hyvä ja aihe on ajankohtainen. Mikäli dataa löytyy tarpeeksi ja kattavasti, innovaatiomaisema tulee mahdollisesti esiintymään myös Huonekaluteollisuuden toimialaraportissa.

6.3 Toimialaraporttien muutosehdotukset

Kuten aikaisemmissa tutkimuksissa, myös tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa asiakkaiden yleinen tyytyväisyys Toimialapalvelua ja toimialaraportteja kohtaan. Yleisesti Toimialapalvelun uudet kehittämiskohteet kuten Webcast-lähetykset ja videotallenteet toimialaraporttien julkistamistilaisuuksista sekä toimialaraporttien verkkoversiot saivat hyvää palautetta. Lisäksi käsiteltäviin toimialoihin ja niihin liittyviin muutoksiin kerättiin kattavasti mielipiteitä toimialaraporttien jatkokehitystä varten.

6.3.1 Toimialaraporttien verkkosovellukset

Palautteen perusteella toimialaraportit esiintyvät jatkossa pelkästään Toimialapalvelun sivuilta ladattavina sähköisinä versioina painetun version sijasta. Syinä tähän ovat raporttien helppo saatavuus sekä kustannussäästöt. Asiakkaat voivat ladata ja tallentaa toimialaraportin sähköisen version omalle koneelle sekä halutessaan myös tulostaa raportin PDF-versiosta paperiversion. Jatkossa voisi myös harkita PDF-versioiden lisäksi raporteista sähköistä versiota, jossa kuvaajat olisi mahdollista kopioida tai saada Excel-muodossa. Näin ollen asiakkaat voisivat käyttää valmiita kuvaajia omissa esityksissä. Toimialapalvelun näkökulmasta, lisäksi, että sähköinen versio on merkittävä kustannussäästö, tuo se myös joustavuutta raportin teko- ja valmistusprosessiin. Sähköisessä versiossa ei tarvitse huomioida raportteja tehdessä painatukseen kuluvaa aikaa, mikä helpottaa toimialapäälliköiden työtä. Ainoastaan muutama tulostettu tai painettu versio tullaan tekemään raporteista mallikappaleiksi toimialaraporttien julkistamistilaisuuksiin.

Keskittymällä avoimeen tiedonjakoon verkossa ja markkinoimalla toimialaraportteja, saadaan toimialaraporttien levinneisyyttä kasvatettua ja samalla kysyntää lisättyä. On todennäköistä, että aikaisemmin toimialaraportteja ladanneet käyttävät toimialaraportteja myös jatkossa. Jatkuvaa asiakassuhdetta tulee tukemaan raporttien helppo ja vapaa saatavuus. Tärkeää on myös pitää asiakkaat ajan tasalla markkinoimalla Toimialapalvelun verkkosivuilla raporttien julkistamistilaisuuksista.

Tällä hetkellä raporttien julkaisutilaisuudet on mahdollista nähdä Webcast-lähetyksinä sekä jälkikäteen videotallenteina. Latausmäärien sekä kyselyn perusteella Webcast-lähetykset ja videotallenteet ovat saaneet suosiota asiakkaiden

keskuudessa. Videotallenteiden yleistymisen takia julkistamistilaisuuksien videolähetysten lisäksi kaavaillaan toimialaraporteista esittelyvideoita, joiden perusteella asiakkaat saavat läpileikkauksen toimialaraporttien sisällöstä. Videossa esiteltävä asia tulisi olla puheen lisäksi myös teksti- sekä kuvamuodossa asian havainnollistamiseksi. Toteutus voisi tapahtua esimerkiksi PowerPoint-esitelmän tai Prezin avulla.

Toimialaraporttien lisäksi Toimialapalvelun verkkosivuilta löytyy kaikki palvelut ja aineistot, joita Toimialapalvelu tarjoaa asiakkailleen. Uusien verkkosivujen myötä on pyritty selkeyttämään tarjotun aineiston jäsentelyä ja tekemään halutun aineiston löytäminen joustavammaksi esimerkiksi tuoden jo etusivun yläpalkissa esille kaikki palvelukokonaisuudet: toimialaraportit, Toimialojen näkymät Alueelliset kehitysnäkymät, Rahoitusnäkemykset sekä Toimiala Online. Näistä tuorein vuonna 2013 aloitettu palvelukonsepti Toimialojen näkymät-katsaus päivittää toimialaryhmän lähitulevaisuuden näkymiä sekä selvittää toimialojen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä. Kuten palautteesta kävikin ilmi, Toimialapalvelun verkkosivujen etusivulla olevat tuoreimmat julkaisut löytyvät sivun lopusta, joten niiden löytäminen on vaikeaa. Jotta verkkosivut olisivat asiakkaille paremmin hyödynnettävissä, tulisivat uutiset sijaita etusivulla kronologisessa järjestyksessä eli uusimmat uutiset sivun alussa ja vanhimmat sivun lopussa. Lisäksi toimialaraporttien liitteet kuten kansainvälistymiskatsaukset ja innovaatiomaisema tulisi olla erikseen ladattavina tiedostoina toimialaraporttien alla, jotta ne olisivat helpommin saatavilla.

6.3.2 Tarkasteltavat toimialat

Toimialatarkastelu toimialaraporttien muodossa on haastavaa, sillä raportit syntyvät toimialapäälliköiden toimesta pääasiassa muun työn ohella. Rajoittavina tekijöinä ovat muun muassa aika ja toimialapäälliköiden rajallisuus, joista johtuen toimialaraporttien määrä pysyy vuosittain vakiona. Rajallisten resurssien takia kaikista toimialoista ei pystytä tekemään vuosittain julkaistavia raportteja. Tästä syystä mahdollisimman ajankohtaiset ja tärkeät toimialat valitaan vuosittain toimialaraportteihin tarkasteltaviksi, mistä johtuen toimialat raporteissa saattavat vaihdella vuosittain.

Toimialaraporttien latausmääristä päätellen Kaivosteollisuuden, Matkailun, Elintarviketeollisuuden, Puutuoteteollisuuden, Uusiutuvan energian sekä Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialaraportteja on ladattu vuonna 2013 kasvamassa määrin. Tästä syystä voidaan johtopäätöksenä vetää, että näihin aloihin löytyy eniten kiinnostusta tällä hetkellä. Nämä toimialat sekä toivottu Luovat alat tulevat esiintymään myös vuoden 2013 syksyn toimialaraporteissa.

Tulevaisuudessa Toimialapalvelun tulee varmistaa viennin ja kansainvälistymisen kannalta tärkeät toimialat toimialaraporteissa, jotta liitteenä olevista tukitoiminnoista kuten kansainvälistymiskatsauksista ja innovaatiomaisemista saataisiin mahdollisimman täydentävä kokonaisuus raporttien tueksi. Lisäksi Suomen teollisuuden kannalta merkittäviä päätoimialoja tulee tarkastella jatkossakin.

6.3.3 Toimialaraporttien sisältö

Kuten aikaisempina vuosina, myös tässä tutkimuksessa asiakkaiden arvostus toimialaraportteihin oli hyvä. Varsinkin ulkoiset asiakkaat arvostivat toimialaraportteja korkeammalle kuin sisäiset asiakkaat, mikä vaikuttaa hyvältä siihen nähden, että toimialaraportit ovat pääasiassa pk-yrityksille suunnattu. Vastaajista miltei kaikki oli valmiita suosittelemaan toimialaraportteja asiakkailleen, kollegoilleen ja muille yhteistyötahoille.

Kyselyssä selvisi, että käyttäjät toivoivat toimialaraportin asiasisältöön täsmennyksiä, tarkempaa analyysia kansainvälisistä markkinoista sekä kilpailutilanteista eri kohdemaissa, mutta myös enemmän alueellista tarkastelua. Toimialaraporttien jatkokehittämistä ajatellen tulisi raportissa tarkastella enemmän tulevia markkina- ja kilpailutilanteita kansainvälisestä näkökulmasta sekä fokusoida sisällön tuottaminen suomalaisien pk-yritysten tarpeisiin sopivaksi. Tänä päivänä yhä useampi yritys toimii kansainvälisillä markkinoilla tai on miettinyt toimintansa laajentamista Suomen ulkopuolelle. Toimialaraporttien tulisi tarjota enemmän toimialatietoa kansainvälistymisen kynnyksellä oleville pk-yrityksille sen sijaan, että keskittyisi alueelliseen tarkasteluun. Alueellinen tarkastelu tärkeimpien toimialojen osalta on osana Alueelliset kehitysnäkymät -raporttia. Lisäksi toimialaraporttien sivumäärä ja tarkastelun laajuus on kasvanut vuosi vuodelta niin, että raportin tiedon sisäistäminen ja läpikäyminen on hankalaa ja hidasta. Toimialaraporttien sähköisen version myötä, voisi harkita raportin pilkkomista osiin erikseen ladattaviksi väliraporteiksi. Nykyisen PDF-version lisäksi toimialaraporttien sisällysluettelo olisi mahdollista nähdä suoraan Toimialapalvelun verkkosivuilla ja näin ollen lukija voi halutessaan päättää minkä osion lataa. Myös kokonainen toimialaraportti vanhassa muodossa tulisi olla ladattavissa verkkosivuilta.

7 Yhteenveto

Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) Toimialapalvelu yhdessä yhteistyötahojen kuten Finpron, VTT:n, MEK:n, Tekesin, ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kanssa toimittaa muun muassa toimialatietoutta suomalaisen yritystoiminnan edistämiseksi toimialaraporttien kansainvälistymiskatsausten ja innovaatiomaiseman muodossa. Näiden katsausten avulla pyritään edistämään pk-yritysten kilpailukykyä ja vientimahdollisuuksia kansainvälisillä markkinoilla. Tässä tutkimuksessa kartoitettiin kansainvälistymiskatsausten ja innovaatiomaiseman hyödyllisyys ja hyödynnettävyys ennen kaikkea juuri yritysten näkökulmasta. Tavoitteena oli antaa tutkimustuloksiin pohjautuen kehittämisehdotuksia, jotka voisivat määrätä suuntaa asiakaslähtöisessä raporttien ja niihin nivoutuvien palveluiden jatkokehityksessä.

Tutkimuksen tausta

Tutkimus suoritettiin kesäkuussa Internet-pohjaisena kyselytutkimuksena, joka lähetettiin sähköpostikyselynä noin 2000:lle toimialaraporttien vanhoille ja potentiaalisille uusille käyttäjille. Vastauksia saatiin yhteensä 244, joista toimialaraportteihin oli tutustunut 209. Toimialaraportteihin tutustuneista 66 % oli ulkoisia asiakkaita ja 34 % oli sisäisiä asiakkaita. Merkittävimmät asiakasryhmät kyselyssä olivat konsultit, yritykset, ELY-keskukset ja TE-toimistot.

Kansainvälistymiskatsauksen laatu ja hyödynnettävyys

Kansainvälistymiskatsaukset koettiin hyödyllisiksi kaikkien vastanneiden kesken keskiarvosanalla 8,00. Tyytyväisyyttä kansainvälistymiskatsauksiin vahvisti myös se, että 94 % vastanneista olisi valmis suosittelemaan katsausta jatkossa.

Kaikista ulkoisista asiakkaista suurin osa hyödynsi kansainvälistyskatsauksia kehittämishankkeissa, strategisessa suunnittelussa, kansainvälistymisen aloittamisessa, asiakasneuvonnassa, kansainvälisen toiminnan laajentamisessa sekä myynnissä ja markkinoinnissa. Yritykset puolestaan hyödynsivät katsauksia ennen kaikkea strategisessa suunnittelussa sekä myynnissä ja markkinoinnissa. Sisäiset asiakkaat kuten ELY-keskukset ja TE-toimistot käyttivät pääasiassa kansainvälistymiskatsauksia apuna asiakasneuvonnassa ja kehittämishankkeissa.

Vertailu vuoden 2009 laatu- ja hyödynnettävyystutkimukseen

Tutkimuksessa vertailtiin tuloksia vuoden 2009 kansainvälistymiskatsauksen laatuja hyödynnettävyystutkimukseen. Vuoden 2009 tutkimukseen verrattuna kansainvälistymiskatsausten hyödyllisyys (8,1) oli pysynyt korkeana. Ainoa poikkeus vuoden 2009 tutkimukseen verrattuna oli se, että tässä tutkimuksessa paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti toimivat yritykset arvostivat kansainvälistymiskatsauksia huomattavasti enemmän keskiarvosanalla 8,38 kuin kansainväliset yritykset.

Kansainväliset yritykset arvioivat kansainvälistymiskatsausten hyödyllisyydeksi vain 7,67. Hyödynnettävyyden osalta vuoden 2009 tutkimuksessa ulkoiset asiakkaat eivät käyttäneet kansainvälistymiskatsauksia ensisijaisesti asiakasneuvonnassa kun taas tässä tutkimuksessa asiakasneuvonta sijoittui neljän parhaan joukkoon.

Kansainvälistymiskatsauksen muut arvioinnin kohteet

Muita Kansainvälistymiskatsaus-osion arviointikohteita olivat Finpron toimeksiannot sekä kansainvälistymiskatsauksien kielivalinta. Kaikista vastanneista kolmetoista, joista ulkoisia asiakkaita oli kuusi, oli ottanut yhteyttä Finpron asiantuntijoihin kansainvälistymiskatsauksen kautta. Yhteydenotot liittyivät pääasiassa kansainvälistymiseen eri yhteyksissä kuten esimerkiksi vientihankkeisiin.

Kielivalinnan osalta 43 % ulkoisista asiakkaista oli englanninkielisten ja 49 % suomenkielisten kansainvälistymiskatsauksien kannalla. Tuloksista päätellen kumpikaan kielivalinta ei ole ylitse toisen.

Innovaatiomaiseman tunnettavuus

Innovaatiomaisema esiintyy tällä hetkellä ainoastaan Puutuoteteollisuuden toimialaraportissa ja siitä syystä tutustumisprosentti oli alhainen (14 %) kaikkien kyselyyn vastanneiden osalta. Suodattamalla pelkästään Puutuoteteollisuuden kansainvälistymiskatsaukseen tutustuneet käyttäjät, tutustumisprosentti nousi 41 prosenttiin. Vuoden käyttötilastojen mukaan innovaatiokatsausta oli ladattu puolessa vuodessa yhteensä 1054 kappaletta. Lukuun on sisällytetty ainoastaan liitteenä ladatun innovaatiomaiseman käyttötilastot. Innovaatiokatsaus esiintyy myös Puutuoteteollisuuden toimialaraportin lopussa sekä VTT:n omilla sivuilla.

Innovaatiomaiseman laatu ja hyödynnettävyys

Innovaatiomaiseman kaikki osa-alueet ja tarkastelukohteet koettiin hyödyllisiksi keskiarvosanalla 7,47. Kaikki vastanneet arvioivat maa- ja tuoteryhmäkohtaisen tarkastelun hyödyllisimmiksi kun taas yrityskohtainen tarkastelu sekä Tärkeimmät patentoijat-osio saivat vähiten kannatusta.

Kyselyssä kartoitettiin innovaatiomaisemaan perehtyneiden aikaisempaa kokemusta patenttitietouden käytöstä osana vientiponnisteluja sekä halukkuutta keksintöjen patentoimiseen. Vain 17 % vastanneista oli lisännyt patenttitietouden hankintaa vientiponnistelujen suunnittelua varten ja 32 % vastanneista oli joskus harkinnut innovaatio tai keksinnön patentoimista. Lisäksi 21 % kaikista vastanneista oli sitä mieltä, että innovaatiomaisema auttoi uusien keksintöjen ideoimisessa ja vain 4 % kaikista vastanneista pystyi hyödyntämään raportissa esille tulleita keksintöjä omassa yrityksessä.

Innovaatiomaiseman muut arvioinnin kohteet

Tutkimuksessa selvitettiin tulisiko innovaatiomaisema esiintyä jatkossa pelkästään verkkoversiona. Suurin osa kaikista vastanneista oli sitä mieltä, että maisema

esiintyy jatkossa pelkästään Toimialapalvelun verkkosivuilla sähköisessä muodossa. Vastanneista 46 % toivoi innovaatiomaisemasta laajempaa versiota kun taas 54 % kaikista vastanneista halusi maisemasta supistetun version. Tällä hetkellä innovaatiomaiseman supistettu versio esiintyy toimialaraportin lopussa ja laajempi versio löytyy puolestaan Toimialapalvelun verkkosivuilla erikseen ladattavasta versiosta. Verkkoversiossa esiintyvät hyperlinkit patentoivien yritysten nimissä koettiin toimiviksi sillä, jopa 57 % vastanneista löysi hyperlinkkien avulla yritysten verkkosivut helposti. Lisäksi yli 80 % kaikista vastanneista oli sitä mieltä, että englanninkielisillä kuvateksteillä varustellut kuvat olivat helppo hyödyntää.

Toimialaraporttien viimeaikaiset kehittämiskohteet

Toimialaraporttien viimeaikaisina kehittämiskohteina ovat olleet toimialaraporttien julkistamistilaisuuksien Webcast-lähetykset ja videotallenteet, toimialaraporttien tuleva esiintymismuoto sekä tarkasteltavat toimialat. Lisäksi vuonna 2013 kehitettiin Toimialojen näkymät -katsaus toimialaryhmän lähitulevaisuuden päivittämistä varten.

Jopa 82 % vastanneista oli tietoisia toimialaraporttien julkaisutilaisuuksien esityksien saatavuudesta Toimialapalvelun verkkosivuilla. Julkistamistilaisuuksien Webcast-lähetyksiä ja tallenteita oli seurannut 25 % vastanneista. Käyttötilastojen perusteella Uusiutuvan energian, Puutuoteteollisuuden, Sosiaali- ja terveyspalveluiden ja Matkailun toimialaraporttien julkistamistilaisuuksien tallenteita vuoden 2013 syyskuun ja joulukuun välisenä aikana oli seurattu yhteensä 725 kertaa.

Tutkimuksessa selvitettiin myös tulisiko toimialaraportit esiintyä jatkossa pelkästään Toimialapalvelun verkkosivuilla julkaistavina verkkoversioina painoversion sijasta. Jopa 91 % vastanneista oli sitä mieltä, että raportit tulisi julkaista pelkästään verkossa.

Toimialaraporttien hyödyllisyys

Toimialaraporttien sisältö koettiin hyödyllisiksi kaikkien vastanneiden kesken keskiarvosanalla 8,00. Ulkoiset asiakkaat arvioivat hyödyllisyyden korkeammaksi (8,14) kuin sisäiset asiakkaat (7,76). Lisäksi 64 % kaikista vastanneista oli suositellut toimialaraportteja kollegoilleen, asiakkailleen ja muille yhteistyökumppaneille. Kyselyn jälkeen toimialaraportteja oli valmis suosittelemaan jopa 95 % vastanneista.

Muutosta toimialatarkastelussa halusi vain 20 % vastanneista ja suurin osa (58 %) ei osannut sanoa. Avoimista kommenteista päällimmäisenä nousi tarve Luovien alojen toimialaraportille. Luovat alat-toimialaraportti ilmestyy syksyllä 2013.

LIITE 1

Kyselytutkimuksen tulokset

A) TAUSTATIEDOT

Oletteko tutustuneet toimialaraportteihin?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti
1.	Kyllä	209	85,66%
2.	En	35	14,34%
	Yhteensä	**244**	**100%**

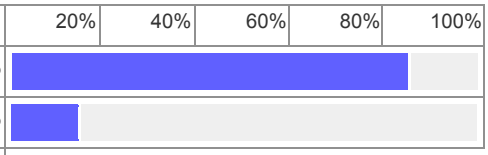

Valitkaa asiakkuusmuoto

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti
1.	Sisäiset asiakkaat (ELY-keskukset, TE-toimistot, VTT, Finpro, Tekes, Finnvera, maakuntaliitot, ministeriöt ym.)	72	34,45%
2.	Ulkoiset asiakkaat (yritykset, konsultit, oppilaitokset, järjestöt ja muut)	137	65,55%
	Yhteensä	**209**	**100%**

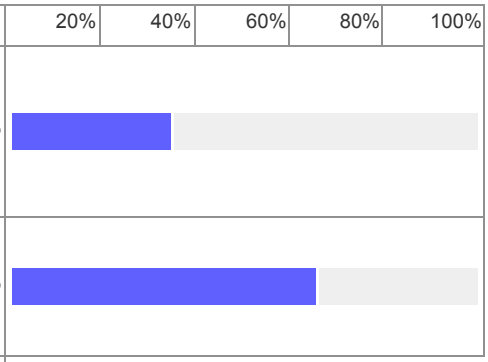

Missä organisaatiossa työskentelette?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti
1.	ELY-keskus	30	41,67%
2.	TE-toimisto	17	23,61%
3.	VTT	1	1,39%
4.	Finpro	4	5,56%
5.	Tekes	4	5,56%
6.	Finnvera	3	4,17%
7.	Maakuntaliitto	2	2,78%
8.	Muu, mikä?	11	15,28%
	Yhteensä	**72**	**100%**

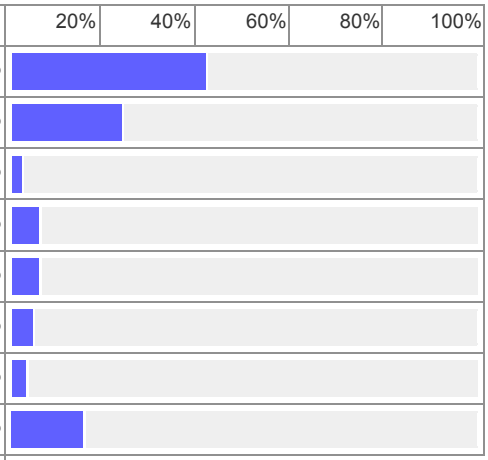

Valitkaa sopivin asiakastyyppi

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti
1.	Yritys	34	24,82%
2.	Konsultti tai muu yritysneuvontaorganisaatio	62	45,26%
3.	Oppilaitos	16	11,68%
4.	Muu järjestö	7	5,11%
5.	Opiskelija	3	2,19%
6.	Muu, mikä?	15	10,95%
	Yhteensä	**137**	**100%**

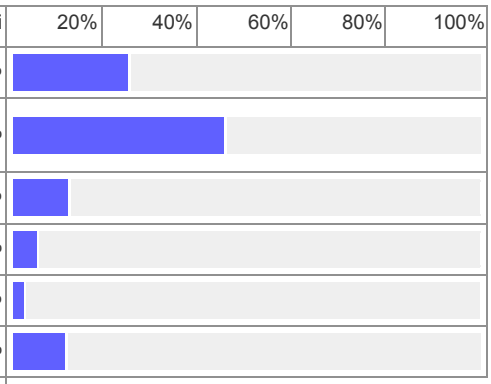

Mikä on keskeisin toimintanne markkina-alue?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti
1.	Paikallinen	12	8,96%
2.	Alueellinen	56	41,79%
3.	Valtakunnallinen	47	35,07%
4.	Kansainvälinen	19	14,18%
	Yhteensä	**134**	**100%**

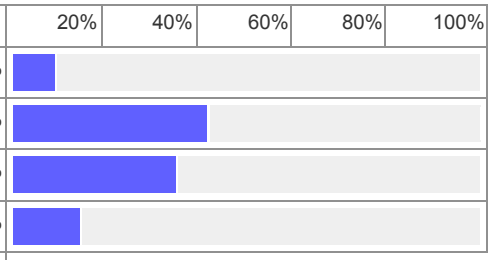

Mikä on organisaationne henkilökunnan lukumäärä?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti
1.	1 - 5 henkilöä	43	32,09%
2.	6 - 10 henkilöä	9	6,72%
3.	11 - 50 henkilöä	36	26,87%
4.	51 - 250 henkilöä	26	19,40%
5.	yli 250 henkilöä	20	14,93%
	Yhteensä	**134**	**100%**

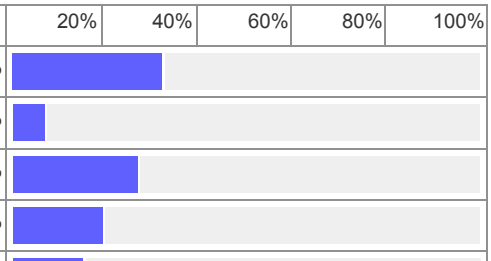

B) KANSAINVÄLISTYMISKATSAUKSET

Oletteko tutustuneet toimialaraporttien kansainvälistymiskatsauksiin?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Kyllä	105	50,24%					
2.	En	104	49,76%					
	Yhteensä	**209**	**100%**					

Minkä toimialan tai toimialojen raporttiin olette tutustuneet?Valitkaa 1-3 toimialaraporttia (monivalinta CTRL-näppäin pohjassa).

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Puutuoteteollisuus	36	34,62%					
2.	Elintarviketeollisuus	20	19,23%					
3.	Uusiutuva energia	25	24,04%					
4.	Kaivosteollisuus	14	13,46%					
5.	Elektroniikka ja sähkötuoteteollisuus	29	27,88%					
6.	Matkailu	25	24,04%					
7.	Sosiaali- ja terveyspalvelut	21	20,19%					
8.	Liike-elämän palvelut (ohjelmistoala)	20	19,23%					
	Yhteensä							

Kuinka hyödyllisenä koette kansainvälistymiskatsaukset?(4=ei lainkaan hyödyllinen . . . 10=erittäin hyödyllinen)

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	4	0	0,00%					
2.	5	2	1,90%					
3.	6	9	8,57%					
4.	7	19	18,10%					
5.	8	38	36,19%					
6.	9	27	25,71%					
7.	10	8	7,62%					
8.	En osaa sanoa	2	1,90%					
	Yhteensä	**105**	**100%**					

Parannusehdotuksia kansainvälistymiskatsauksiin liittyen

Missä toimintanne osa-alueissa hyödynnätte kansainvälistymiskatsauksia?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Kansainvälisen toiminnan laajentaminen	26	25,24%					
2.	Kansainvälistymisen aloittaminen	34	33,01%					
3.	Kehittämishankkeet	49	47,57%					
4.	Strateginen suunnittelu	35	33,98%					
5.	Myynti ja markkinointi	22	21,36%					
6.	Asiakasneuvonta	36	34,95%					
7.	Koulutuksen suunnittelu	18	17,48%					
8.	Rahoitus- tai sijoituspäätökset	8	7,77%					
9.	Investoinnit	8	7,77%					
10.	Budjetointi	2	1,94%					
11.	Tutkimukset	14	13,59%					
12.	Jokin muu, mikä?	8	7,77%					
	Yhteensä							

Osa kansainvälistymiskatsauksista on englanniksi. Onko tarvetta suomenkielisille kansainvälistymiskatsauksille?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti
1.	Kyllä	49	46,67%
2.	Ei	48	45,71%
3.	En osaa sanoa	8	7,62%
	Yhteensä	**105**	**100%**

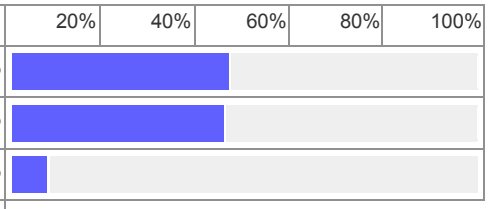

Oletteko ottaneet yhteyttä Finpro:n asiantuntijoihin kansainvälistymiskatsausten pohjalta?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti
1.	En	91	87,50%
2.	Kyllä, kehen ja missä tilanteessa?	13	12,50%
	Yhteensä	**104**	**100%**

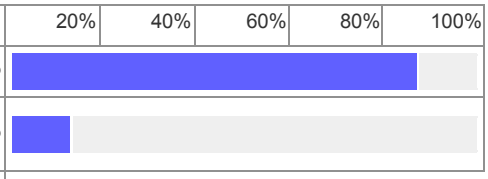

Minkä arvosanan antaisitte toimialaraporteille, jotka sisältävät kansainvälistymiskatsauksen? (4=erittäin huono. . . 10=erinomainen)

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti
1.	4	0	0,00%
2.	5	1	0,95%
3.	6	4	3,81%
4.	7	17	16,19%
5.	8	45	42,86%
6.	9	32	30,48%
7.	10	5	4,76%
8.	En osaa sanoa	1	0,95%
	Yhteensä	**105**	**100%**

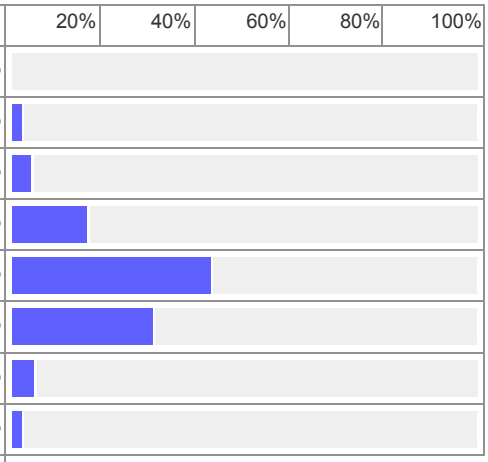

Oletteko valmis suosittelemaan kansainvälistymiskatsauksia muille?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti
1.	Kyllä	94	94,00%
2.	En, syy:	6	6,00%
	Yhteensä	**100**	**100%**

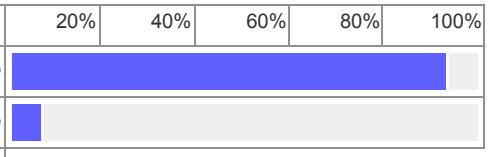

C) INNOVAATIOMAISEMA

Oletteko tutustuneet Puutuoteteollisuuden toimialaraportin (2012) innovaatiomaisemaan?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Kyllä	29	13,88%					
2.	En	180	86,12%					
	Yhteensä	**209**	**100%**					

Innovaatiomaisema löytyy sekä painettuna että verkkoversiona. Kumpaa ensisijaisesti käytätte?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Painettuna	7	25,00%					
2.	Verkkoversiona	21	75,00%					
	Yhteensä	**28**	**100%**					

Verkkoversiossa on huomattavasti laajempi maisemaesitys erillisenä dokumenttina (Puutalot rakennuspuusepän2012 vtt liite web) sivulla:http://www.temtoimialapalvelu.fi/toimialaraportit/raportit/puutuoteteollisuusPainetussa versiossa on esimerkinomaisesti tarkasteltu vain yhtä, tärkeintä tuoteryhmää, maata ja patentihakijayritystä. Verkkoversiossa kustakin on esitetty 8-10 tärkeintä.Onko tämä laajempi versio tarpeellinen vai riittäisikö painetussa raportissa oleva supistettu esitys?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Laajempi versio	13	46,43%					
2.	Supistettu versio	15	53,57%					
	Yhteensä	**28**	**100%**					

Jotkut kuvatekstit ovat englanniksi. Olivatko ne kuvat muita hankalampi hyödyntää?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Kyllä	2	6,90%					
2.	Ei	24	82,76%					
3.	En osaa sanoa	3	10,34%					
	Yhteensä	**29**	**100%**					

Sininen alleviivattu teksti sisältää linkin mainittuun yritykseen. Jos selasitte yhtiöiden verkkosivuja, niin löysittekö ne helposti?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Kyllä	16	57,14%					
2.	En	0	0,00%					
3.	En osaa sanoa	12	42,86%					
	Yhteensä	**28**	**100%**					

Mitä teille uusia havaintoja raportissa on?

Mitä teille tunnettuja asioita raportissa on esitetty uusina havaintoina?

Oletteko harkinneet joskus hyvän keksinnön/ innovaation/ uuden menetelmän patentoimista?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Kyllä	9	32,14%					
2.	En	18	64,29%					
3.	En osaa sanoa	1	3,57%					
	Yhteensä	**28**	**100%**					

Auttoiko raportin antama mielikuva puurakentamisen patenteista ideoimaan uusia keksintöjä tai pohtimaan niiden patentointia?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Kyllä	6	21,43%					
2.	Ei	11	39,29%					
3.	En osaa sanoa	11	39,29%					
	Yhteensä	**28**	**100%**					

Oletteko lisänneet patenttitietouden hankintaa vientiponnistelujen suunnittelua varten?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Kyllä	5	17,24%					
2.	En	18	62,07%					
3.	En osaa sanoa	6	20,69%					
	Yhteensä	**29**	**100%**					

Miten arvioisitte innovaatiomaiseman eri osa-alueiden hyödyllisyyttä oman toimintanne kannalta? (4=ei lainkaan hyödyllinen . . . 10=erittäin hyödyllinen)

	4 (Arvo: 4)	5 (Arvo: 5)	6 (Arvo: 6)	7 (Arvo: 7)	8 (Arvo: 8)	9 (Arvo: 9)	10 (Arvo: 10)	En osaa sanoa (Arvo: 0)	Yhteensä
1 Patentoinnin vuositrendit (avg: 7,47)									100%
2 Patentoinnin tärkeimmät osa-alueet (ml. lattiat) (avg: 7,59)									100%
3 Patentoinnin maatrendit (avg: 7,47)									100%
4 Aktiivisimmat patentoijat (avg: 7,21)									100%
5 Julkaisumaisema (avg: 7,59)									100%
Yhteensä	2%	5%	13%	13%	23%	11%	5%	29%	

Haluaisitteko tutustua johonkin aihealueeseen (kuvissa havaittaviin patentti- ja julkaisuklustereihin) tarkemmin?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	En	9	33,33%					
2.	En osaa sanoa	17	62,96%					
3.	Kyllä, mihin:	1	3,70%					
	Yhteensä	**27**	**100%**					

Tuliko raportissa esille keksintöjä, joita voitte hyödyntää omassa yrityksessänne?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Kyllä	1	3,85%					
2.	Ei	15	57,69%					
3.	En osaa sanoa	10	38,46%					
	Yhteensä	**26**	**100%**					

Onko teillä tai yrityksellänne parempia ratkaisuja verrattuna niihin ratkaisuihin, joita raportissa esitettiin??

Tarvitaanko seuraavia tarkasteluja innovaatiomaisemassa?

	Kyllä (Arvo: 1)	Ei (Arvo: 2)	En osaa sanoa (Arvo: 3)	Yhteensä
Tuoteryhmäkohtainen tarkastelu (avg: 1,13)				100%
Maakohtainen tarkastelu (avg: 1,08)				100%
Yrityskohtainen tarkastelu (avg: 1,22)				100%
Yhteensä	79%	13%	8%	

D) TOIMIALARAPORTTIEN VIIMEAIKAISET KEHITTÄMISKOHTEET JA NIIDEN HYÖDYLLISYYS

Oletteko tietoinen, että toimialaraporttien julkaisutilaisuuksien esitykset ovat saatavilla Toimialapalvelun verkkosivuilta?http://www.temtoimialapalvelu.fi/

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Kyllä	170	81,73%					
2.	En	38	18,27%					
	Yhteensä	**208**	**100%**					

Oletteko seurannut julkistamistilaisuuksien tallenteita tai webcast-lähetyksiä Toimialapalvelun verkkosivuilla?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Kyllä	52	24,88%					
2.	En	157	75,12%					
	Yhteensä	**209**	**100%**					

Onko vapaa saatavuus lisännyt toimialaraporttien käyttöä?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Kyllä	131	62,98%					
2.	Ei	16	7,69%					
3.	En osaa sanoa	61	29,33%					
	Yhteensä	**208**	**100%**					

Vastaako toimialaraporttien sisältö tarpeitanne?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	4	3	1,46%					
2.	5	4	1,94%					
3.	6	13	6,31%					
4.	7	28	13,59%					
5.	8	87	42,23%					
6.	9	59	28,64%					
7.	10	10	4,85%					
8.	En osaa sanoa	2	0,97%					
	Yhteensä	**206**	**100%**					

Pitäisikö tarkasteltavia toimialoja muuttaa tai täydentää?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Ei	45	22,06%					
2.	En osaa sanoa	118	57,84%					
3.	Kyllä, miten?	41	20,10%					
	Yhteensä	**204**	**100%**					

Tulisiko toimialaraportit julkaista painettuna vai verkossa?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Painettuna	19	9,18%					
2.	Verkossa	188	90,82%					
	Yhteensä	**207**	**100%**					

E) LOPUKSI

Olisitteko valmis suosittelemaan toimialaraportteja muille?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	Kyllä	195	94,66%					
2.	En, syy:	11	5,34%					
	Yhteensä	**206**	**100%**					

Oletteko jo suositelleet toimialaraportteja muille?

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	En	75	36,41%					
2.	Kyllä, kenelle ja missä tilanteessa?	131	63,59%					
	Yhteensä	**206**	**100%**					

Muut kehittämisehdotukset (vapaa kommentti)

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja Konserni 30/2013
Arbets- och näringsministeriets publikationer Koncernen 30/2013
MEE Publications Concern 30/2013

Tekijät | Författare | Authors

Elina Korhonen

Julkaisuaika | Publiceringstid | Date

November 2013

Toimeksiantaja(t) | Uppdragsgivare | Commissioned by

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet
Ministry of Employment and the Economy

**Toimielimen asettamispäivä |
Organets tillsättningsdatum | Date of appointment**

Julkaisun nimi | Titel | Title

Undersökning av branschrapporternas kvalitet och användbarhet 2013

Tiivistelmä | Referat | Abstract

Undersökningen syftade till att kartlägga användbarheten av internationaliseringsöversikterna och innovationslandskapet i de branschrapporter som publiceras av arbets- och näringsministeriets Branschtjänst och dess samarbetspartner samt användbarheten av de senaste utvecklingsobjekten i branschrapporterna för alla användargrupper av betydelse. Huvudsaklig fokus låg på små och medelstora företag, för vilkas behov branschrapporterna och delområdena i rapporterna i första hand utvecklas. Dessutom syftade undersökningen till att utreda vidareutvecklingen av branschrapporterna och de tjänster som anknyter till dem genom att ge utvecklingsförslag och rekommendationer utifrån de resultat som erhållits vid en omfattande Internetförfrågan (N=244).

Resultaten visar att den upplevda nyttan med internationaliseringsöversikterna samt branschrapporternas innehåll i allmänhet har hållit sig på en god nivå, medelvärde 8,00 under de senaste fyra åren. Branschrapporterna och dess delområden kan, beroende på användargruppen, utnyttjas i många olika delområden av verksamheten. När det gäller företag, utnyttjades internationaliseringsöversikterna i huvudsak vid strategisk planering, försäljning och marknadsföring samt utvecklingsprojekt. Användningsvolymen för rapporterna är för närvarande cirka 16 000 nedladdningar/månad. Användningen har nästan tredubblats sedan rapporterna blev fritt tillgängliga utan registrering fr.o.m. oktober 2012. I synnerhet internationaliseringsöversikternas användbarhet har ökat bland företag som är verksamma lokalt, regionalt och på rikstäckande nivå. Dessutom har innovationslandskapet, som förekommer som pilotförsök i Branschrapporten för trävaruindustrin (2012), ökat användningen och användbarheten av rapporterna. Utifrån resultaten har innovationslandskapet genom patent- och publikationsstudien erbjudit nya observationer för användarna, men det finns utrymme för utveckling av informationens användbarhet i fortsättningen.

På basis av forskningsresultat har i rapporten gestaltats behov för vidareutveckling av internationaliseringsöversikterna, innovationslandskapet och branschrapporterna i allmänhet. Utifrån vidareutvecklingsbehoven har man försökt lägga fram konkreta utvecklingsförslag. I utvecklingsförslagen har man utöver forskningsresultaten beaktat sådana önskemål och behov som kunder framfört.

Kontaktperson vid arbets- och näringsministeriet: Avdelningen för kunskapshantering/Branschtjänst/Esa Tikkanen, e-post: esa.tikkanen(at)tem.fi, tfn 0500 405459

Asiasanat | Nyckelord | Key words

Branschrapporter, internationaliseringsöversikter, innovationslandskap, Branschtjänst, användbarhet, forskningsrapport

Painettu julkaisu | Inbunden publikation | Printed publication

ISSN 1797-3554 **ISBN** 978-952-227-798-5

Verkkojulkaisu | Nätpublikation | Web publication

ISSN 1797-3562 **ISBN** 978-952-227-799-2

Kokonaissivumäärä | Sidoantal | Pages

62

Kieli | Språk | Language

Suomi, Finska, Finnish

Hinta | Pris | Price

18 €

Julkaisija | Utgivare | Published by

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet
Ministry of Employment and the Economy

Kustantaja | Förläggare | Sold by

Edita Publishing Oy / Ab / Ltd

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja Konserni 30/2013
Arbets- och näringsministeriets publikationer Koncernen 30/2013
MEE Publications Concern 30/2013

Tekijät | Författare | Authors

Elina Korhonen

Julkaisuaika | Publiceringstid | Date

November 2013

Toimeksiantaja(t) | Uppdragsgivare | Commissioned by

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet
Ministry of Employment and the Economy

**Toimielimen asettamispäivä |
Organets tillsättningsdatum | Date of appointment**

Julkaisun nimi | Titel | Title

Quality and usability study for Business Sector Reports 2013

Tiivistelmä | Referat | Abstract

The aim of the study was to assess the usability in all significant user groups of the recent development targets of the internationalisation surveys and innovation landscapes of Business Sector Reports published by the Business Sector Services of the Ministry of Employment and the Economy and its cooperative partners. The main focus was on small and medium-sized enterprises for whose needs the business sector reports and their subsections are primarily developed. A further aim of the study was to study the further development of business sector reports and related services by offering proposals and recommendations for development based on the results of an extensive internet survey (N=244).

The results indicate that the perceived usefulness of internationalisation surveys and business sector reports has remained at a generally good level, avg. 8.00 in the past four years. Business sector reports and their sectors can be utilised in many different subareas of the activity depending on the user groups. Internationalisation surveys were utilised by companies mainly in strategic planning, sales, and marketing, and in development projects. The number of uses of the reports is currently about 16 000 downloads a month. The use has nearly tripled since October 2012, when the reports became freely available without registration. Especially the utilisation potential of internationalisation surveys has increased among companies operating locally, regionally and nationally. In addition, the innovation landscape of the Business Sector Report for the Wood Industry (2012), which serves as a pilot, has increased the use and usability of the reports. On the basis of the results, the innovation landscape has offered users new observations through patent and publication reviews, but there is still room for development of the usability of the information.

Based on the results of research, needs for the further development of internationalisation surveys, the innovation landscape and business sector reports in general have been visualised in the report, and on their basis moves have been made to offer concrete proposals for development. In addition to the research results, wishes and needs put forward by clients have been taken into consideration in the development proposals.

MEE contact person: Knowledge Management Department/Business Sector Services/Esa Tikkanen, e-mail: esa.tikkanen(at)tem.fi, tel. 029 500 405459

Asiasanat | Nyckelord | Key words

Business sector reports, internationalisation surveys, innovation landscape, Business Sector Service, usability, research report

Painettu julkaisu | Inbunden publikation | Printed publication		**Verkkojulkaisu | Nätpublikation | Web publication**	
ISSN 1797-3554	**ISBN** 978-952-227-798-5	**ISSN** 1797-3562	**ISBN** 978-952-227-799-2

Kokonaissivumäärä | Sidoantal | Pages	**Kieli | Språk | Language**	**Hinta | Pris | Price**
62	Suomi, Finska, Finnish	18 €

Julkaisija | Utgivare | Published by	**Kustantaja | Förläggare | Sold by**
Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy	Edita Publishing Oy / Ab / Ltd

Toimialaraporttien laatu- ja hyödynnettävyystutkimus 2013

Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa työ- ja elinkeinoministeriön Toimialapalvelun ja sen yhteistyökumppanien toimialaraporttien kansainvälistymiskatsausten ja innovaatiomaiseman sekä toimialaraporttien viimeaikaisten kehittämiskohteiden hyödynnettävyyttä kaikissa merkittävissä käyttäjäryhmissä. Pääpaino kohdistui pk-yritysten tarpeisiin. Tutkimuksessa on pyritty myös selvittämään toimialaraporttien ja niihin nivoutuneiden palveluiden jatkokehitystä tarjoamalla kehitysehdotuksia ja suosituksia.

Tulokset osoittavat, että kansainvälistymiskatsausten sekä toimialaraporttien sisällön koettu hyödyllisyys on pysynyt yleisesti hyvällä tasolla viime vuosien ajan. Toimiala-raportteja ja sen osa-alueita pystytään hyödyntämään monessa eri toiminnan osa-alueessa käyttäjäryhmästä riippuen. Raporttien käyttömäärä on lähes kolminkertaistunut viime vuosina raporttien tultua vapaasti saatavaksi ilman rekisteröitymistä.

Kansainvälistymiskatsauksia hyödynnettiin yritysten osalta pääosin strategisessa suunnittelussa, myynnissä ja markkinoinnissa sekä kehittämishankkeissa. Varsinkin kansainvälistymiskatsausten hyödynnettävyys on lisääntynyt paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti toimivien yritysten keskuudessa.

Puutuoteteollisuuden toimialaraportissa (2012) pilottina esiintyvä innovaatiomaisema on lisännyt raporttien käyttöä ja hyödynnettävyyttä. Tulosten perusteella innovaatiomaisema on tarjonnut patentti- ja julkaisutarkastelulla uusia havaintoja käyttäjille, mutta jatkokehitystarpeita ovat mm. innovaatiomaiseman sisältö hyödynnettävyyden kehittämiseksi.

Tutkimustuloksiin pohjautuen raportissa on hahmoitettu kansainvälistymiskatsausten, innovaatiomaiseman ja yleisesti toimialaraporttien jatkokehittämistarpeita sekä niiden perusteella pyritty tarjoamaan konkreettisia kehitysehdotuksia. Toimialaraporttien kohderyhmien valinnat sekä uuden tietotekniikan merkitys mm. jakelukanavana sekä julkaisujen toteutustyössä ovat keskeisiä kehittämisehdotuksia.

Tätä julkaisua myy:
Netmarket
Edita Publishing Oy
www.edita.fi/netmarket
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
Puhelin 020 450 05
Faksi 020 450 2380

Painettu
ISSN 1797-3554
ISBN 978-952-227-798-5

Verkkojulkaisu
ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-227-799-2

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY